

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav etnologie



Bakalářská práce

Olga Kořánková

Veřejnoprávní televize v České republice

Public Broadcasting Television in the Czech Republic

Poděkování:

Děkuji vedoucímu bakalářské práce PhDr. Ondřeji Hubáčkovi, Ph.D. za odborné vedení, za pomoc a veškeré užitečné rady při zpracovávání této práce.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne

.....

Abstrakt:

Práce Veřejnoprávní televize v České republice je zaměřená na instituci České televize a její vysílání, které by mělo naplňovat takzvanou veřejnou službu. Je rozdělená do dvou hlavních částí – teoretické a analytické. Práce začíná popisem historického vývoje Československé televize. Navazuje textem o zavedení duálního systému médií v České republice a vzniku České televize. Dále se pak zabývá televizním vysíláním veřejné služby, jeho významem, možnou kritikou a zejména pak vymezením v legislativních dokumentech. Po definování úkolů veřejné služby v oblasti vysílání pokračuje rozбором v analytické části. K tomu si autorka stanovila několik hypotéz a na základě analýzy programového schématu zjistila, jaké jsou podobnosti a rozdíly mezi vysílacím médiem veřejnoprávním a komerčním. Nakonec rozebírá několik pořadů České televize, a to z hlediska definic úkolů, které instituci vymezují příslušné zákony a dokumenty. Na těchto pořadech se autorka snaží poukázat na specifika vysílání média veřejné služby a nastínit tak význam, který toto médium ve společnosti hraje.

Klíčová slova:

Česká televize, duální systém, televize, vysílací schéma, vysílání veřejné služby

Abstract:

The thesis Public Broadcasting in the Czech Republic focuses on Czech Television and its broadcasting which should fulfill special tasks of public service. It is divided into two main parts – theoretical and analytical. The theoretical one starts with a description of evolution of Czechoslovak television and continues with establishment of dual system of broadcasting and formation of Czech television. Then the thesis deals with public service broadcasting, its significance, potential criticism and above all its definition in the laws. The definition of public service tasks is used for the analysis in the analytical part of the thesis. In its beginning author laid down some hypotheses. For the purpose of verification of their compliance the thesis continues with the analysis of broadcasting schedule which shows differences as well as similarities between the public and the commercial broadcasting media. Last part of the bachelor thesis is dedicated to the analysis of selected programs in terms of the public service tasks defined by appropriate laws and documents. On these selected programs author tries to show the specifics and meaning of the public service broadcasting for the society.

Keywords:

Czech television, dual system, television, broadcast schedule, public service broadcasting

Obsah:

Úvod	8
1 Teoretická část	9
1.1 Veřejnoprávní médium versus médium veřejné služby	9
1.2 Historický vývoj	10
1.2.1 Historický vývoj Československé televize	10
1.3 Vznik a vývoj České televize	14
1.3.1 Vznik právního rámce pro média veřejné služby	14
1.3.2 Nástup konkurence v podobě komerčních stanic	15
1.3.3 Vývoj České televize v rámci duálního vysílání	16
1.3.4 Televizní krize	17
1.3.5 Vývoj sledovanosti České televize v komparaci s komerčními stanicemi v letech 1997 - 2012	18
1.4 Česká televize z hlediska definice v zákoně a v roce 2014	22
1.4.1 Legislativní rámec televizního vysílání veřejné služby	22
1.4.2 Zákon o České televizi	23
1.4.3 Kodex České televize	25
1.4.4 Význam veřejnoprávního média	32
1.4.5 Kritika veřejnoprávních médií	33
1.4.6 Organizační struktura	34
1.4.7 Členství v mezinárodních organizacích	36
1.4.8 Stanice České televize	36
2 Analytická část	38
2.1 Cíl a východiska analytické části práce	38
2.2 Analýza programového schématu	40
2.2.1 Metodologie	40
2.2.2 Přehled typů pořadů na stanicích České televize	42
2.2.3 Srovnání programů veřejnoprávní a komerční stanice	43
2.3 Analýza vybraných pořadů	50
2.3.1 Metodologie	50
2.3.2 Rozbor vybraných pořadů	51
Závěr	69
Seznam použitých zdrojů	71

Použitá literatura:.....	71
Zákony:	73
Internetové stránky:	73
Videa:	74
Seznam grafů a tabulek.....	76

Úvod

Předmětem zájmu této práce je veřejnoprávní televizní vysílatel v České republice, Česká televize. Ta by měla na základě definice v legislativních dokumentech plnit specifické úkoly veřejné služby. A právě kvůli nim toto médium nese určitou společenskou odpovědnost.

Cílem práce je zjistit, zda Česká televize dodržuje požadavky, které na ní status média veřejné služby klade, a následně popsat, jak tyto úkoly plní. Práce je proto rozčleněna na dvě hlavní části – teoretickou a analytickou, které se dále dělí do kapitol a podkapitol. Teoretická část popisuje historický vývoj Československé a později České televize a hlavní problémy, s nimiž se setkávaly. Následuje vymezení veřejnoprávního vysílání v legislativních dokumentech, text o významu a kritice veřejnoprávního média a popis současné struktury České televize. Na základě definice úkolů veřejné služby probírané v teoretické části pak práce pokračuje částí analytickou. Ta obsahuje rozbor programového schématu a analýzu vybraných pořadů, na jejichž základě se snaží o demonstraci specifik vysílání média veřejné služby.

Práce se opírá především o literární prameny a legislativní dokumenty, které o veřejnoprávních médiích či samotné veřejné službě pojednávají. Důležitým zdrojem jsou také informace samotné České televize sdílené na jejích webových stránkách a v ročenkách. Na začátku je vhodné nejprve zmínit, že tato práce se nepokouší o postihnutí míry, v jaké Česká televize veřejnou službu plní, nebo neplní, ale zaměřuje se především na ty prvky vysílání, na kterých lze demonstrovat, co je to služba veřejnosti v oblasti televizního vysílání.

1 Teoretická část

1.1 Veřejnoprávní médium versus médium veřejné služby

V souvislosti s vysíláním provozovatelů vysílání ze zákona, tedy nestátních a nekomerčních stanic, se užívají pojmy *veřejnoprávní* a *veřejné služby*. Slovo *veřejnoprávní* je převzaté z německého *öffentlich-rechtliche*, což je výraz pro právní formu vysílací organizace, ale nikoli pro náplň její činnosti. A právě ta je důležitá v odlišení veřejnoprávního a komerčního mediálního sektoru - *veřejnoprávní vysílání* má plnit specifické úkoly veřejné služby. Proto se někteří autoři přiklání spíše k označení *vysílání veřejné služby* (Hvízd'ala, 2003).

Nutno podotknout, že pojem vysílání veřejné služby pro působení vysílacích institucí zřizovaných zákonem – v České republice jsou to Český rozhlas a Česká televize - poskytuje logičtější výklad významu a zmiňují ho legislativní dokumenty i webové stránky institucí v různých slovních spojeních se stále stejným významem – *médium veřejné služby*, *poskytovat veřejnou službu*, *úkoly veřejné služby v oblasti televizního vysílání*, *poslání veřejné služby*. Zmatek nastává ve chvíli, kdy badatel dospěje ke zjištění, že například Český rozhlas má ve svém statutu uvedeno *veřejnoprávní rozhlas*, Ministerstvo kultury České republiky zároveň uvádí pojmy *veřejnoprávní vysílání* i *vysílání veřejné služby* a o České televizi i Českém rozhlase se v médiích i akademických kruzích paralelně mluví a píše jako o *médiích veřejnoprávních* i *médiích veřejné služby*.

Při rozhodování, který z pojmů užívat, jsem se na začátku přikláněla spíše k označení *veřejnoprávní vysílání*, jak se o něm píše například na webových stránkách Ministerstva kultury (<http://mkcr.cz>). Tento pojem se v české společnosti uchytil více, než pojem *veřejné služby*. Kořeny druhého označení můžeme vysledovat v britském mediálním systému, kde mají *public service broadcasting*, tedy *vysílání veřejné služby*. S postupným pronikáním do problematiky jsem se ve své práci začala přiklánět spíše k označení *médium veřejné služby*. Přesto musím zkonstatovat, že jsem se definitivně nevyhranila směrem ani jednomu z nich.

V práci se vyskytují oba pojmy, proto chci hned na začátku upřesnit, že vždy, když používám v souvislosti s vysílacím médiem pojmy *veřejnoprávní* nebo *veřejná služba*, jde o instituci nebo vysílání, které je nezávislé na státu, slouží k plnění potřeb veřejnosti a veřejnosti se také zodpovídá.

1.2 Historický vývoj

Pro pochopení dnešního postavení, funkce a významu veřejnoprávní České televize nelze opomenout vznik a vývoj její předchůdkyně - Československé televize. Poznání historické souvislosti je důležité pro porozumění funkce veřejnoprávního vysílacího média a jeho rozdílů od média státního.

1.2.1 Historický vývoj Československé televize

Technologický vývoj televize v Československé republice začal ve 30. letech 20. století a inspiroval se především Velkou Británií, kde se s televizním vysíláním začalo experimentovat už o několik let dříve. Rozvoj televize však v mnoha zemích přerušila druhá světová válka. Veřejné zkušební vysílání v Československu bylo spuštěno 1. května 1953. První studio sídlilo v objektu Měšťanské besedy v Praze. V únoru 1954 vláda vysílání prohlásila za pravidelné. Zpočátku televize vysílala tři dny v týdnu a dohromady necelé čtyři hodiny týdně. Každodenní vysílání začalo až na konci roku 1958 (Köpplová et al., 2003).

Ve druhé polovině 50. let televize postupně odvysílala první vlastní reportáže, zábavné pořady a první přímé přenosy. Ten vůbec první byl v únoru 1955 z hokejového utkání mezi českým a švédským týmem, následoval přenos cyklistického Závodu míru a fotbalového utkání. Sportovní přenosy zvýšily zájem lidí o koupi televizorů. Začala také vysílat televizní studia v Ostravě a Bratislavě, později se k nim přidalo Brno a Košice. Vysílání zahájil zpravodajský sportovní pořad *Branky-body-vteřiny* a vznikla hlavní redakce televizního zpravodajství - první samostatná zpravodajská relace se jmenovala *Televizní aktuality a zajímavosti*, později *Televizní noviny*. Na počátku roku 1960 už televize vysílala přes 47 hodin týdně a majitelů televizních koncesí v Československu bylo necelých osm set tisíc (Köpplová et al., 2003).

Televize u nás, na rozdíl od rozhlasu, neměla nikdy demokratickou tradici. Vznikla až v době, kdy byla v zemi u moci Komunistická strana Československa. V roce 1961 dosáhl počet televizních koncesionářů milionu a v tu dobu už si stát uvědomoval, jak televize může působit na názory milionů svých diváků. V květnu 1960 Ústřední výbor Komunistické strany Československa (dále jen ÚV KSČ) vydal usnesení *O stavu a úkolech Československé televize a o jejích vztazích k ostatním kulturním institucím*, ve kterém stojí: „Komunistická strana vidí v televizi mocný nástroj masové politické práce v boji za vyspělou socialistickou společnost, za odstraňování rozdílů

mezi městem a vesnicí a při vytváření předpokladů pro postupný přechod ke komunismu“ (Ústřední výbor KSČ, 1960, p. 837). Usnesení jí ukládalo mimo jiné zavést dopolední vysílání, vytvořit jednotný ideově-tematický plán, prohlubovat programem vztahy mezi Čechy a Slováky a upevňovat ty se SSSR, připravit druhý program a také pracovat na mezinárodní spolupráci a výměně pořadů, přičemž „při uskutečňování a rozvíjení výměny pořadů s kapitalistickými zeměmi je nutné mít zásadně na zřeteli, že myšlenky mírového soužití neznamenaají smír v oblasti ideologie. Naše televize jako významný ideologický nástroj musí proto dbát, aby tato výměna sloužila k posilování naší ideologie a popularizaci předností socialismu, v boji za mír“ (Ústřední výbor KSČ, 1960, p. 845).

Usnesení *O stavu a úkolech Československé televize a o jejích vztazích k ostatním kulturním institucím* (1960) určilo poslání televize. Tím bylo vzdělávat lid v idejích komunismu a pracovat v jeho duchu. „Úkolem televize je šířit učení marxismu-leninismu a poznatky materialistické vědy, organizovat masy pracujícího lidu k plnění úkolů socialistické výstavby, k účasti na prohlubování principů socialistické demokracie, k vědomí socialistické státnosti, provádět ateistickou propagandu a vést občany k rozvíjení nového, pokrokového, k překonání přežitků a vlivů buržoazní ideologie“ (Ústřední výbor KSČ, 1960, p. 844).

Televize se dostala pod dohled ÚV KSČ a stala se jedním z nejdůležitějších nástrojů ideologického působení. V roce 1964 byl schválen zákon č. 18/1964 Sb., o Československé televizi. Ten legislativně upevnil základní poslání a úkoly televize. Určil, že jejího ústředního ředitele volila vláda ČSSR a ideově ji řídily orgány ÚV KSČ (Bednařík, Jiráček, Köpplová, 2011). V § 1 zákona č. 18/1964 Sb. o Československé televizi stojí: „Československá televize svou činností založenou na politice Komunistické strany Československa provádí masově politickou a výchovnou práci, podporuje tvůrčí iniciativu lidu a přispívá k dovršení kulturní revoluce“ (Zákon č. 18/1964 Sb.).

K postupnému uvolňování regulací a omezení došlo s počátkem roku 1968. V televizi byly uváděny různé diskusní pořady, mezi nimi například pořad *Kam spějeme*, ve kterém tehdejší ústřední ředitel Jiří Pelikán debatoval s diváky o programu televize, svobodě slova a novinářské etice. První polovina roku přinesla také zrušení některých funkcí programových náměstků, které dosadil ÚV KSČ, zastavení cenzury nebo rehabilitace pracovníků, kteří museli televizi v letech do roku 1968 opustit

z politických důvodů. Televize se také měla stát ekonomicky a programově nezávislou na ÚV KSČ a měla se zodpovídat pouze předsedovi vlády nebo Národnímu shromáždění. V květnu 1968 propůjčil tehdejší prezident ČSSR Ludvík Svoboda Československé televizi Řád práce. V druhé polovině roku ale nastal obrat. 21. srpna 1968 začala televize vysílat už brzy ráno (4:30) z Měšťanské besedy mimořádné zpravodajství o okupaci země vojsky Varšavské smlouvy. V půl deváté ale sovětská vojska obsadila i studio České televize v Měšťanské besedě a vysílání bylo přerušeno. Během dopoledne byla vojsky obsazena všechna hlavní vysílací studia. Vysílání pak až do 26. srpna pokračovalo z improvizovaných pracovišť (Köpplová et al., 2003).

Na podzim 1968 začalo přijímání nových represivních opatření. Vláda zřídila Úřad pro tisk a informace, který měl zajistit kontrolu a jednotné usměrnění tisku, rozhlasu, televize a České tiskové kanceláře a pracovat jako informační a konzultační orgán vlády pro styk s redakcemi. V září pražské televizní studio obnovilo vysílání. I přes mnohá opatření a mocenské zásahy byla pracovníkům České televize ještě ten rok udělena Československým výborem obránců míru cena míru za statečnost a obětavost, kterou projevíli při okupaci v srpnu. Do konce roku 1968 ale byla znovu zavedena cenzura, do čela televize byl vládou dosazen vládní zmocněnec a následně nový ředitel. Od roku 1969 Československá televize přešla na federální symetrický model. Vedení jejích jednotlivých okruhů – český okruh pro studia Praha, Brno, Ostrava a slovenský okruh pro studia Bratislava a Košice – podléhalo Ústřednímu ředitelství Československé televize. To koordinovalo mimo jiné i hlavní programové otázky. Ústředního ředitele jmenovala federální vláda. Na ideově-politický rozvoj a program činnosti televize dohlížel ÚV KSČ. Začala se vysílat série pořadů s normalizačním výkladem událostí roku 1968. Některé osobnosti se už nesměly objevovat na obrazovce. Československá televize byla pod dohledem, došlo k útlumu tvůrčího ducha, nuceným odchodům a potlačení svobody slova. Televize se až do listopadu 1989 stala ideovým nástrojem jedné politické strany (Köpplová et al., 2003).

Koncem roku 1969 dosáhl počet televizních koncesionářů tři milionů. Pro srovnání - v roce 1960 jich byl milion, v roce 1965 už dva miliony a tehdy na tisíc domácností připadalo 478 televizorů. V průběhu 60. let se také připravovalo barevné vysílání a spuštění druhého programu. Ten vysílání zahájil 10. května 1970. Zpočátku pouze na šest hodin týdně v úterý, čtvrtek a neděli. První barevný přenos se uskutečnil v únoru 1970 při vysílání z Mistrovství světa v lyžování ve Vysokých Tatrách. Televize

však vysílala pouze do zahraničí, a to do třiceti různých zemí. Diváci v Československu mohli barevné vysílání přijímat až o dva roky později při mistrovství světa v hokeji v Praze roku 1972. Pravidelné barevné vysílání Československá televize zahájila 9. května 1973, a to na svém druhém vysílacím programu. Na prvním se barevně začalo vysílat až o dva roky později. Důležitým mezníkem je i rok 1976, kdy i druhý program Československé televize začal vysílat každodenně (Köpplová et al., 2003).

Obrat ve směru fungování Československé televize nastal v listopadu 1989 souběžně s protivládními demonstracemi, které propukly v Praze. Přestože zaměstnanci Československé televize požadující objektivní zpravodajství, zejména z dění v centru metropole, zpočátku museli čelit odporu vedení televize, po několika dnech dosáhli toho, že se ve vysílání objevily přímé přenosy z manifestací na Václavském náměstí. Kvůli obavám vedení z uveřejnění nechtěných záběrů ale byly nakonec také cenzurovány a přehrávány ze záznamů. Protesty a úsilí zaměstnanců ale i přesto umožnily, že se koncem listopadu na obrazovkách objevily další přímé přenosy, objektivní zprávy, dosud zakázané tváře a informace o dění, které nebylo zcela v souladu s legislativním rámcem Československé televize a požadavky KSČ (Köpplová et al., 2003). Tehdy státní televize začala plnit službu více než politické moci veřejnosti.

1.3 Vznik a vývoj České televize

1.3.1 Vznik právního rámce pro média veřejné služby

Až do listopadu 1989 televize fungovala pod dohledem totalitní moci. Se změnami politického systému v zemi se rodila i nová podoba mediálního systému. Státní organizace vysílacích médií bylo potřeba depolitizovat a přeměnit na nezávislé instituce vykonávající službu veřejnosti.

Legislativní zakotvení pro nový systém médií v zemi přinesl v říjnu 1991 Zákon č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání. Ten umožnil, aby na scéně vysílacích médií koexistovaly dva typy organizací: provozovatelé vysílání ze zákona, takzvaná veřejnoprávní média (nebo také média veřejné služby) a držitelé licence – komerční vysílatelé. To způsobilo na poli vysílacích médií poměrně rychlý rozmach a vznik komerčních rozhlasových a televizních stanic.

V roce 2001 byl přijat nový zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, který platí dodnes. Stanovuje práva a povinnosti provozovatelů rozhlasového a televizního vysílání, definuje provozovatele ze zákona poskytující službu veřejnosti a jejich povinnosti a oprávnění a umožňuje vznik privátních, komerčních, stanic na základě licenčního řízení. Dohled nad jeho dodržováním vykonává Rada pro rozhlasové a televizní vysílání (Zákon č. 231/2001 Sb.).

Hlavní odlišnost provozovatelů vysílání ze zákona a držitelů licencí plyne už z jejich názvu – veřejnoprávní médium má legislativně vymezené úkoly veřejné služby vůči společnosti. Zatímco cílem komerčních médií je vytvářet svému majiteli zisk, úkolem veřejnoprávních je poskytovat službu veřejnosti. Veřejnoprávní médium přistupuje k divákům jako k veřejnosti a občanům demokratické společnosti, zatímco pro komerční médium jsou to především konzumenti. Druhý stěžejní rozdíl totiž tkví ve financování. Komerční média jsou provozována hlavně z příjmů z reklamy. Prodávají prostor ve vysílacím čase. Hlavní zdroj financí veřejnoprávních médií jsou koncesionářské poplatky.

S Československou televizí se nesl stín předchozí doby a nemohla se dost dobře stát institucí nesoucí poslání veřejné služby. Po Zákonu č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání tak vyšel 7. listopadu 1991 zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi. K 1. lednu 1992 vznikla samostatná instituce Česká televize, která je nezávislá na státu a má charakteristické rysy vysílací organizace veřejné služby, které se

projevují zejména v programu, financování a způsobu kontroly. Těmito body se budu podrobněji zabývat v dalších kapitolách. Do rozpadu Československé federace na naší mediální scéně fungovalo několik televizních organizací – státní Československá televize a veřejnoprávní Česká televize a Slovenská televízia. Československá televize měla na starosti federální vysílání zpravodajství, vysílání federálního programu F1 a mezinárodní styky. Česká televize a Slovenská televízia přispívaly do federálního programu F1 a zároveň hospodařily s národními okruhy vysílání (Šmíd, 2002). Československá televize zanikla paralelně s rozdělením federace na konci roku 1992. Česká televize začala hospodařit s původním majetkem Československé televize. Nikdy ale nenásledovala její právní vymezení.

1.3.2 Nástup konkurence v podobě komerčních stanic

Zákon o provozování rozhlasového a televizního vysílání z roku 1991 (dnes platí jeho novela z roku 2001) umožnil existenci soukromých televizních stanic. Jejich provozovatelé jsou takzvaní držitelé licencí. Tu jim uděluje Rada pro rozhlasové a televizní vysílání a to nejdéle na dobu 12 let. Poté musí držitel licence žádat o její prodloužení. Žadatel o licenci k provozování televizního vysílání musí splňovat určité předpoklady a při podávání žádosti o licenci překládá i vysílací plán včetně specifikace programu. Komerční stanice nemusí plnit úkoly veřejné služby v oblasti vysílání, ale i jí zákon vymezuje některé povinnosti a omezení. Mezi ně patří například zákaz vysílání pořadů, které propagují válku, podněcují nenávist vůči určité rase, náboženství nebo pohlaví, během dne nevysílat pořady, které by mohly ohrozit fyzický, psychický a mravní vývoj dětí, poskytovat objektivní a vyvážené informace nebo vysílat určitý poměr evropských děl a současnou tvorbu (Zákon č. 468/1991 Sb.).

V listopadu 1992 dostala licenci k regionálnímu vysílání první soukromá – komerční – televizní stanice. Jmenovala se TV Premiéra. Začala vysílat v červenci 1993 v Praze a v roce 1997 změnila název na TV Prima. V tu dobu už její vysílání mohli sledovat lidé téměř v celé České republice. V lednu 1993 Rada pro rozhlasové a televizní vysílání přidělila licenci pro celoplošné soukromé vysílání společnosti CET21. Pod ní zahájila v únoru 1994 vysílání první celoplošná komerční stanice TV Nova. Už v dubnu její souhrnná průměrná sledovanost přesáhla souhrnnou průměrnou sledovanost obou programů a koncem téhož roku se stala ekonomicky nejúspěšnějším mediálním projektem a jedničkou na televizním trhu (Köpplová et al., 2003). Její nástup silně oslabil postavení televize veřejné služby. V polovině 90. let celoplošně vysílaly dva

kanály České televize a dvě komerční stanice TV Nova a TV Prima. Vedle nich se začaly rozvíjet také kabelové a satelitní vysílací sítě.

1.3.3 Vývoj České televize v rámci duálního vysílání

Od konce roku 1992 vysílala Česká televize na třech okruzích – ČT1, ČT2 a ČT3, právně vlastnila ale pouze první z nich. Koncem roku 1993 skončilo vysílání třetího kanálu. Na síti jeho vysílačů začala vysílat ČT2. Do té doby využívala celoplošných frekvencí po zaniklém federálním kanálu F1, které musely být na základě rozhodnutí Národního shromáždění (pozdější Poslanecké sněmovny) z konce roku 1992 poskytnuty k soukromému vysílání. Od roku 1994 na nich pak vysílala TV Nova. Ze zbývajících dvou okruhů České televize vysílala celoplošně pouze ČT1, protože signál nového vysílacího okruhu ČT2 byl dostupný pouze asi polovině potenciálních diváků. Kvůli přechodu ze tří stanic na dvě se o stanici ČT1 uvažovalo jako o univerzálním kanálu zaměřeném na široké publikum a ČT2 ho měla doplňovat pomocí alternativního programu zaměřeného na menšinové zájmy a náročnější diváky (Köpplová et al., 2003, Šmíd, 2002).

Tento programový cíl se upevnil v roce 1995, kdy Česká televize získala, po diskuzi o možné privatizaci, do správy druhý vysílací okruh ČT2 natrvalo. Tentýž rok se dobudovalo několik nových vysílačů pro ČT2, a její vysílání se tak stalo dostupnější. Mohlo ho sledovat více než 80 procent obyvatel České republiky (Šmíd, 2002). Tehdejší programový ředitel Jiří Pittermann v *Ročence České televize 1995* (1996) hovořil o programu ČT1 jako o divácky atraktivním programu, který by měl usilovat o získání maximálního počtu svých potenciálních diváků, aniž by zanedbával povinnosti dané veřejnoprávní televizi. V silném konkurenčním prostředí měla ČT1 přihlížet k reálné situaci na diváckém trhu. Na druhé straně, kanál ČT2 měl podle Pittermanna poskytovat nadstandardní službu a obzvlášť ve večerních hodinách měl vycházet vstříc náročným divákům se zájmem o hlubší a specializované informace a o obsahově i formálně náročnější pořady (Pittermann, 1996). A dodává: „Pokud by, placena převážně z koncesionářských poplatků, nevysílala pořady, jež se liší od nabídky komerčních stanic, pozbyla by právo na existenci“ (Pittermann, 1995, p. 100).

V roce 1997 parlament schválil zvýšení televizního poplatku z 50 Kč na 75 Kč, což přineslo dočasné řešení. Dnes platíme za televizní přijímač v domácnosti 135 Kč.

1.3.4 Televizní krize

Koncem druhého tisíciletí nastaly v České televizi četné změny ve vedení a organizační struktuře. Rokem 1998 mělo skončit šestileté funkční období prvnímu generálnímu řediteli ČT, kterým byl Ivo Mathé. Přestože se dostal do úzkého výběru tří kandidátů pro další funkční období, kontrolní orgán České televize - Rada ČT – zvolila v únoru 1998 generálním ředitelem mladého novináře Jakuba Puchalského. Ten rekonstruoval nejvyšší vedení ČT a snažil se také posílit veřejnoprávnost programu ČT. Jeho záměry ale v některých případech vedly ke konfliktu se zaměstnanci televize i s Radou ČT. Ta v roce 1999 nakonec hlasovala o jeho odvolání. Přestože návrh neprošel, Puchalský nakonec sám na funkci generálního ředitele rezignoval. Následovalo období poměrně rychlých a náhlých změn – Rada ČT zvolila nového generálního ředitele Dušana Chmelíčka. Ten se ujal funkce v únoru 2000. O měsíc později přijala Poslanecká sněmovna dvakrát během jednoho dne usnesení, že Česká televize neplní své veřejnoprávní poslání, a odvolala Radu ČT a volila novou (Köpplová et al., 2003).

Chmelíček jmenoval pozdějšího generálního ředitele Jiřího Hodače do funkce ředitele zpravodajství. Hodač se ale s pracovníky zpravodajství dostal do konfliktu, protože ho považovali za blízkého politické straně ODS. Šéfredaktor zpravodajství Zdeněk Šrámal odstoupil ze své funkce, když odmítl odvysílat tvrzení vedení ČT o tom, že Česká televize nepodléhá politickým tlakům. Za Šrámala se postavila většina redakce a na Hodače podala stížnost Radě ČT. Šrámalovu rezignaci nakonec následoval i sám Hodač. Ten ale tu svou odvodnil tím, že necítí dostatečnou podporu vedení ČT pro jeho koncepci zpravodajství. Ještě tentýž rok se konce svého působení dočkal také generální ředitel Dušan Chmelíček. Rada ČT ho v prosinci 2000 odvolala s odůvodněním, že neplní projekt, se kterým ho zvolila. Nesouhlasila také s jeho rozpočtem na rok 2001. Ještě během téhož měsíce zvolila Rada ČT dalšího generálního ředitele – Jiřího Hodače (Köpplová et al., 2003).

Ihned 22. prosince 2000, kdy se Hodač ujal funkce generálního ředitele ČT, ho krizový výbor ČT vyzval k rezignaci. Začal spor, ve kterém obě strany přestaly respektovat zákony. Redaktoři, kteří byli proti volbě Hodače, vysílali vlastní zpravodajství, které mohly přijímat jen některé domácnosti pomocí kabelové televize nebo satelitu. Druhou verzi zpravodajství vysílala skupina kolem ředitelky zpravodajství jmenované Hodačem, Jany Bobošíkové. Zpravodajství bylo nevyvážené. Generální ředitel se 27. prosince rozhodl na 24 hodin přerušit vysílání obou kanálů.

Televizní krize spuštěná rychlou volbou Hodače údajně zpolitizovanou Radou ČT vrcholila jednak stávkou zaměstnanců, ale také demonstracemi veřejnosti, podepisováním peticí a podporou protestů osobnostmi, mezi kterými byl například i tehdejší prezident ČR Václav Havel. Počátkem roku 2001 Jiří Hodač na funkci generálního ředitele rezignoval a dočasně, do začátku února 2001 a zvolení prozatímního ředitele, ho nahradila Věra Valterová. Stávku ukončila až únorová dohoda odborů ČT s prozatímním generálním ředitelem Jiřím Balvínem. Toho Rada ČT v říjnu 2001 zvolila generálním ředitelem (Köpplová et al., 2003). V České televizi i napříč veřejností panovala kvůli veřejnoprávnímu vysílání neklidná situace. „Události z přelomu let 2000/2001 postavily Českou televizi před úkol obhájit existenci a pokusit se obnovit zájem diváků, ale i důvěryhodnost, kterou u některých pozbyla“ (Koliha, 2003, p. 42).

Začátek nového tisíciletí si žádal novou definici poslání televize veřejné služby. Televizní krize vzbudila diskuzi o úloze televize veřejné služby a přinesla novelizaci zákona o České televizi. Ta upravila hlavně náležitosti týkající se dozorčího orgánu – Rady ČT. Zvýšil se počet jejích členů z dosavadních devíti na patnáct a byl určen princip, kterým se obměňují, tedy že každé dva roky se změní třetina členů Rady. Novelizace zákona zavedla také veřejná jednání Rady, dozorčí komisi a povinnost předkládat Poslanecké sněmovně ke schválení Kodex ČT (o tom více v kapitole 1.4.3). I přes četná opatření a snahu o stoprocentní nezávislost a transparentnost Rady ČT se dodnes diskutuje o její funkci a působení i o tom, zda způsob její volby – přes Poslaneckou sněmovnu – skutečně zajišťuje, aby byla dostatečně pestrá a nezávislá na politické moci.

1.3.5 Vývoj sledovanosti České televize v komparaci s komerčními stanicemi v letech 1997 - 2012

Na sledovanost televize se zaměřuji až od údajů začínajících rokem 1997, kdy se začalo s elektronickým měřením pomocí takzvaných peplemetrů. To jsou malá zařízení, která elektronicky měří sledovanost u vybraného vzorku domácností.

Z údajů získaných z výzkumů Mediaresearch prováděných Asociací televizních organizací (ATO) – dostupných i na internetových stránkách České televize (<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/sledovanost-a-spokojenost/grafy-divackeho-ohlasu-kolace/>) - jsem sestavila následující dvě tabulky. Vybrala jsem údaje z let 1997-

2012 o celoročních podílech na publiku složeného z diváků ve věku od patnácti let. Tyto podíly ukazují, kolik procent diváků z celkového počtu těch, kteří právě jsou u televize, sleduje danou stanici. Jednotlivě uvádím stanice České televize a komerční stanice Nova a Prima, které fungovaly už v roce 1997. Další stanice, jejichž rozmach nastal hlavně v posledních pěti letech, mezi ty významnější patří například Nova Cinema, TV Barrandov, Prima Cool, Prima Love, shrnuji v kolonce „Ostatní“. Pro přehlednost údajů o souhrnné sledovanosti všech veřejnoprávních televizních kanálů jsem zařadila také kolonku „ČT celkem“. Údaje jsou uváděné v procentech (%).

První tabulka uvádí podíly za celodenní sledovanost. Druhá zobrazuje stav sledovanosti v hlavním vysílacím čase, neboli prime-time (19:00 – 22:00). Tučně jsem označila nejvyšší a nejnižší procentuelní podíly každé stanice. Pro ilustraci připojuji ke každé z tabulek také graf.

Z tabulek a grafů zařazených na následující dvě stránky lze vysledovat, že share (neboli podíl na publiku) hlavních televizních stanic, které na mediální scéně existují od poloviny devadesátých let, se snižuje. Jak lze vidět v tabulce, ČT1 a Nova měly celodenní share i podíl na sledovanosti v prime-time nejvyšší v letech 1997/1998 a od té doby se postupně snižuje. ČT2 a Prima zaznamenaly sice nárůst diváků, ale i jim v posledních letech procent ubývá. Publikum se třídí a dělí mezi řadu stanic, které jsou mu dnes k dispozici.

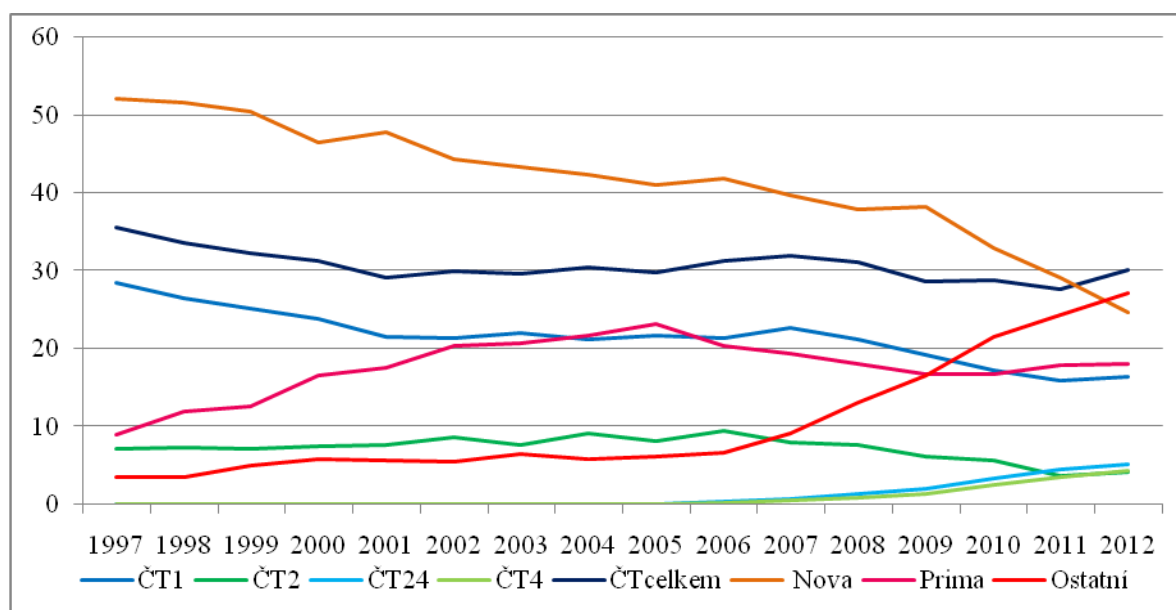
Mezi „nové“ stanice patří i veřejnoprávní kanály, spuštěné v roce 2006 - ČT24, a ČT4 Sport, kterým sledovanost narůstá, a ČT :D a ČT art, které jsou v provozu od srpna 2013. Z výsledků měsíčních průzkumů sledovanosti ATO – Mediaresearch (<http://www.ato.cz/>) lze zatím vyčíst pouze to, že stanice ČT :D orientovaná na dětské publikum je úspěšná, zatímco ČT art zaměřená na kulturu své diváky stále hledá, anebo zkrátka jen vyhovuje menšinovému divákovi, což ale neodporuje poslání České televize.

Tabulka č. 1 – Vývoj celodenní sledovanosti v letech 1997 - 2012

	ČT1	ČT2	ČT24	ČT4	ČT celkem	Nova	Prima	Ostatní
1997	28,44	7,11	-	-	35,55	52,04	8,90	3,51
1998	26,45	7,29	-	-	33,56	51,61	11,8	3,57
1999	25,16	7,07	-	-	32,23	50,35	12,47	4,95
2000	23,85	7,47	-	-	31,32	46,37	16,55	5,76
2001	21,56	7,55	-	-	29,11	47,73	17,58	5,58
2002	21,26	8,67	-	-	29,93	44,23	20,33	5,51
2003	22,07	7,55	-	-	29,62	43,36	20,58	6,44
2004	21,21	9,17	-	-	30,38	42,23	21,58	5,81
2005	21,69	8,08	-	-	29,77	40,95	23,13	6,15
2006	21,41	9,44	0,31	0,1	31,26	41,76	20,28	6,7
2007	22,66	8,01	0,75	0,47	31,89	39,59	19,36	9,16
2008	21,18	7,58	1,37	0,9	31,03	37,92	17,93	13,12
2009	19,14	6,06	2	1,37	28,57	38,16	16,71	16,56
2010	17,28	5,69	3,4	2,48	28,85	32,92	16,74	21,49
2011	15,88	3,66	4,53	3,58	27,65	29,13	17,91	24,28
2012	16,36	4,17	5,22	4,41	30,16	24,66	18,08	27,1

Zdroj: ATO – Mediaresearch

Graf č. 1 - Vývoj celodenní sledovanosti v letech 1997 - 2012



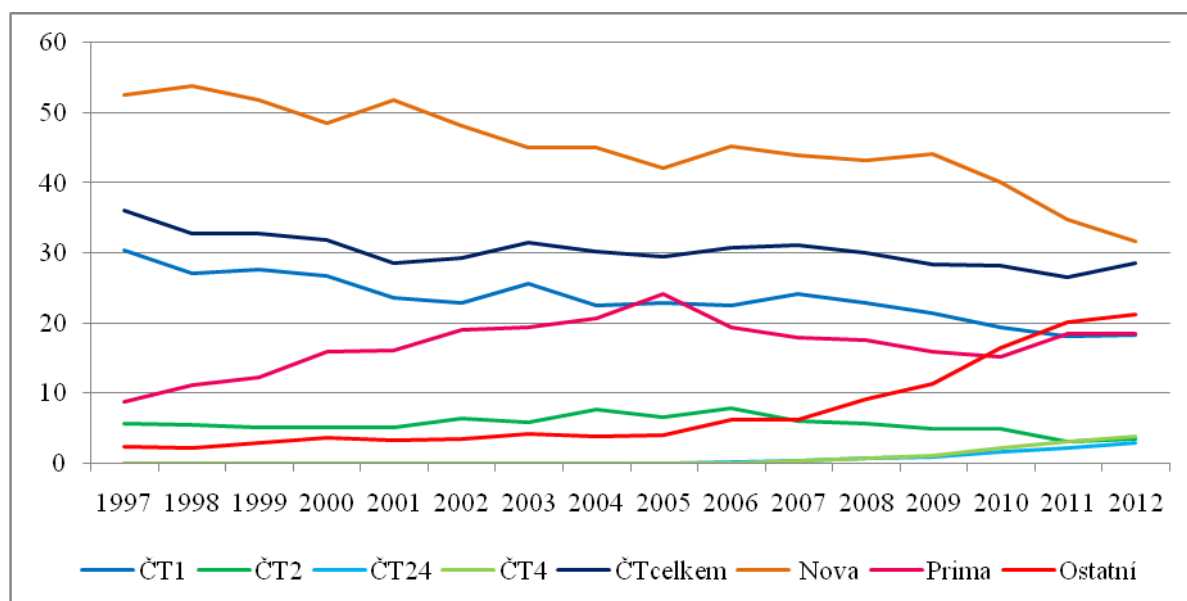
Zdroj: ATO – Mediaresearch

Tabulka č. 2 – Vývoj sledovanosti v hlavním vysílacím čase 1997 - 2012

	ČT1	ČT2	ČT24	ČT4	ČT celkem	Nova	Prima	Ostatní
1997	30,46	5,61	-	-	36,07	52,69	8,74	2,5
1998	27,21	5,51	-	-	32,72	53,9	11,11	2,27
1999	27,68	5,18	-	-	32,86	51,91	12,15	3,08
2000	26,85	5,1	-	-	31,95	48,57	15,83	3,65
2001	23,62	5,04	-	-	28,66	51,86	16,11	3,37
2002	22,85	6,37	-	-	29,22	48,15	19,03	3,6
2003	25,59	5,82	-	-	31,41	45,08	19,29	4,22
2004	22,55	7,67	-	-	30,22	45,1	20,71	3,97
2005	22,83	6,7	-	-	29,53	42,2	24,12	4,15
2006	22,57	7,91	0,19	0,08	30,75	45,27	19,33	6,32
2007	24,18	6,12	0,43	0,36	31,09	43,92	17,98	6,32
2008	22,88	5,7	0,79	0,71	30,08	43,17	17,44	9,31
2009	21,4	4,96	0,92	1,13	28,41	44,13	15,97	11,49
2010	19,31	5,03	1,69	2,17	28,2	40,05	15,16	16,59
2011	18,11	3,08	2,27	3,1	26,56	34,81	18,43	20,2
2012	18,29	3,51	3	3,84	28,64	31,64	18,48	21,32

Zdroj: ATO – Mediaresearch

Graf č. 2 – Vývoj sledovanosti v hlavním vysílacím čase 1997 - 2012



Zdroj: ATO - Mediaresearch

1.4 Česká televize z hlediska definice v zákoně a v roce 2014

1.4.1 Legislativní rámec televizního vysílání veřejné služby

Stěžejním právním dokumentem pro veřejnoprávní televizní vysílání je zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání. Jak jsem již zmiňovala, tento zákon zejména ustavuje takzvaný duální systém, tedy rozlišuje televizní vysílatele na provozovatele vysílání ze zákona a držitele licencí. Oběma dává za úkol vysílat objektivní a vyvážené informace potřebné pro vytváření svobodného názoru, zahrnovat ve vysílání evropskou nezávislou tvorbu (v rozsahu alespoň 10% z celkového vysílacího času stanice, přičemž se nezapočítává zpravodajství, teleshopping, reklama, soutěže, sportovní události a teletext) a současnou tvorbu (tedy pořady, od jejichž prvního zveřejnění neuplynulo více než pět let, a to také v rozsahu alespoň 10%). Směřuje je v rámci vysílání reklamy a zakazuje jim vysílat taková díla, která by mohla mít nepříznivý vliv na dětské publikum nebo celou společnost. Pokud jde konkrétně o úkoly dané tímto zákonem vysílatelům ze zákona, tedy veřejnoprávním institucím, požaduje po nich v páté části, konkrétně v § 31 odstavci (4) „sestavovat programovou skladbu tak, aby ve svém vysílání poskytoval vyváženou nabídku pro všechny obyvatele se zřetelem na jejich věk, pohlaví, barvu pleti, víru, náboženství, politické či jiné smýšlení, národnostní, etnický nebo sociální původ a příslušnost k menšině“ (Zákon č. 231/2001 Sb.). Dále jim zadává vysílání titulkovaných pořadů pro sluchově postižené v rozsahu 70 % proti 15 % u držitelů licencí, u některých pořadů zavést zvukový popis pro zrakově postižené a v Hlavě IV o obchodních sděleních vymezuje limit pro vysílání reklamy na stanicích ČT2 a ČT4 (na ostatních je zakázána zcela s výjimkou reklamy spojené s kulturní nebo sportovní událostí) na 0,5% denně oproti 15% pro držitele licencí. Tento zákon také určuje mezní prostor pro reklamu ve večerních hodinách (19-22 hod) na 6 minut během jedné hodiny a zakazuje přerušování pořadů reklamou (Zákon č. 231/2001 Sb.).

Reklamu ve vysílání řeší i zákon č. 138/2002 Sb., o regulaci reklamy. Ten zakazuje podprahovou, klamavou a skrytou reklamu, reguluje a určuje podmínky pro reklamu na některé výrobky, jako například tabákové produkty, alkoholické nápoje, střelné zbraně a další – přičemž platí nejen pro televizi, ale i další typy masmédií (Zákon č. 138/2002 Sb.).

Další zákon, který se výrazněji týká televizního vysílání, je zákon č. 348/2005 Sb., o rozhlasových a televizních poplatcích, který upravuje problematiku financování médií veřejné služby z koncesionářských poplatků. Tento zákon v případě televizního vysílání vychází ze Zákona o České televizi, který právě jako stěžejní zdroj financí ČT vymezuje koncesionářské poplatky (Zákon 348/2005 Sb.).

Mezi zákony, které se týkají televizního vysílání, patří také zákon č. 132/2010 Sb., o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání. Ten umožňuje sledování některých pořadů v době, kterou si zvolí sám uživatel (Zákon 132/2010 Sb.). Jde o dostupné archivy a katalogy různých pořadů, v případě České televize je to iVysílání.

Rámec problematiky, o které moje práce především pojednává, určuje Zákon o provozování rozhlasového a televizního vysílání. Stěžejní body pak podrobněji rozebírá Zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi a *Kodex České televize* (2003).

1.4.2 Zákon o České televizi

Postavení, úkoly a obsah veřejné služby České televize vymezuje zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi, který se částečně mění zákonem č. 302/2011 Sb. V něm se dočteme o tom, co spadá do majetku České televize, o její nezávislosti na státu, o již zmiňovaných finančních zdrojích ČT, o televizních studiích a jejich pravomocích a rozsahu jejich tvorby, která se musí měsíčně dostat do celostátních vysílacích okruhů v rozsahu nejméně 20% (Zákon č. 483/1991 Sb.).

Zákon o České televizi také definuje dozorčí orgán – Radu České televize. Ta dohlíží na činnost a společně s poradním orgánem Dozorčí komisí na hospodaření České televize. Jak se píše v § 4 odstavci (1) zákona č. 483/1991 Sb., o České televizi, Rada ČT je „orgánem, jímž se uplatňuje právo veřejnosti na kontrolu tvorby a šíření programů České televize“, přičemž mezi její kompetence spadá volba generálního ředitele, schvalování rozpočtu, předkládání výročních zpráv o hospodaření a činnosti České televize Poslanecké sněmovně, dohled na plnění úkolů České televize nebo možnost navrhnout doporučení k programové nabídce. Do samotné tvorby a vysílání ale přímo zasahovat nesmí. Rada České televize má patnáct členů, které volí a může odvolat Poslanecká sněmovna České republiky. Členové Rady jsou voleni na nejvýše šest let a vybírání mají být tak, aby zastupovali rozmanité regionální, politické, sociální a kulturní názorové proudy. Rada ČT by měla být pestrá ve svém složení a transparentní v jednání (Zákon č. 483/1991 Sb.).

Část zákona důležitá pro mou práci spočívá v § 2 a § 3, které pojednávají o službě veřejnosti. Veřejnou službu v oblasti televizního vysílání definuje zákon o České televizi v § 2 odstavci (1) takto: „Česká televize poskytuje službu veřejnosti tvorbou a šířením televizních programů, popřípadě dalšího multimediálního obsahu a doplňkových služeb na celém území České republiky za účelem naplňování demokratických, sociálních a kulturních potřeb společnosti a potřeby zachovat mediální pluralitu“ (Zákon č. 483/1991 Sb.).

V § 2 odstavci (2) jsou pak jako úkoly veřejné služby uvedeny poskytování objektivních a ve svém celku vyvážených informací, rozvoj právního vědomí a kulturní identity obyvatel, tvorba a šíření obsahů pro všechny skupiny obyvatel, výroba a vysílání širokého spektra pořadů „zejména zpravodajských, publicistických, dokumentárních, uměleckých, dramatických, sportovních, zábavných a vzdělávacích pořadů a pořadů pro děti a mládež“ (Zákon č. 483/1991 Sb.).

Tyto úkoly podle § 3 plní zejména následujícími body:

- vysílá alespoň na čtyřech programech, jejichž vysílání musí být dostupné alespoň pro 95% obyvatel České republiky,
- zřizuje síť vlastních zpravodajů a zajišťuje regionální vysílání,
- vytváří a udržuje archivní fondy,
- podporuje českou filmovou tvorbu a další kulturní projekty,
- vysílá domácí i zahraniční díla,
- alespoň na jednom programu vysílá program, včetně aktuálního zpravodajství, 24 hodin,
- poskytuje teletextové služby a obsah prostřednictvím svých internetových stránek a aplikací,
- alespoň 70% pořadů opatřuje titulky - skrytými nebo otevřenými, nejméně 2% vysílaných pořadů zpřístupňuje pro osoby se sluchovým postižením a alespoň 10% vysílaných pořadů zpřístupňuje pro osoby se zrakovým postižením,
- společně s Českým rozhlasem sestavuje multiplex veřejné služby, tedy digitální síť, kde jsou pouze programy těchto veřejnoprávních vysílatelů; Česká televize je provozovatelem tohoto multiplexu (Zákon č. 483/1991 Sb.).

1.4.3 Kodex České televize

Kodex České televize: zásady naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání (dále jen *Kodex České televize* nebo *Kodex*) je dokument, který popisuje zásady a etické aspekty naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání. Jeho porušení je kvalifikováno jako porušení pracovní kázně ze zvláštního zákona. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky ho schválila 2. července 2003. Dostupný je v tištěné verzi i na webových stránkách České televize, odkud je možné ho stáhnout ve formátu pdf.

Kodex České televize se na více než čtyřiceti stránkách snaží pokrýt požadavek toho, aby vysílání České televize bylo přijatelné pro všechny občany i menšiny žijící v zemi a aby byl program pestrý, vyvážený, jeho sestavování nestranné a nezávislé na sledovanosti. Dokument je strukturovaný do několika částí. Těmi jsou Preambule, Výklad pojmů rozdělený na 26 článků, text o Etickém panelu České televize a Závěrečná ustanovení.

V Preambuli *Kodexu České televize* se píše o tom, že *Kodex* slouží jako vodítko pro řešení různých situací ve věci vysílání, ale také jako závazek kvality daný veřejnosti. Vychází z toho, že veřejnou službou se rozumí zajišťovat přístup k informacím, kultuře, vzdělávání a zábavě všem občanům. Má rozvíjet demokratickou společnost, poskytovat prostor pro svobodné vytváření názorů, udržovat tradiční hodnoty, rozvíjet kulturní identitu, napomáhat k orientaci ve světě a poskytovat veřejnosti nové poznatky. V Preambuli se upřesňuje i to, jak Česká televize obhazuje svou existenci: „Účelem existence televize veřejné služby je zajistit veřejnosti zdroj informací, kritické reflexe, umělecké tvorby a zábavy, které jsou chráněny před lobbistickými tlaky“ (Česká televize, 2003, p. 4). Česká televize by si měla zakládat na nestrannosti, nezávislosti a otevřenosti. „Musí však také dostát povinnosti stát vždy na straně lidské důstojnosti, základních lidských práv a svobod a úcty k přírodě a kulturnímu dědictví“ (p. 4), zdůrazňuje nutnost respektovat lidskou důstojnost a mít úctu ke všem formám existence. Aby mohla veřejnoprávní televize správně plnit své poslání, apeluje *Kodex* také na hledání zpětné vazby od veřejnosti (Česká televize, 2003).

Kodex České televizi ukládá především:

- vytvářet pořady pro všechny členy společnosti a podporovat její soudružnost,
- být fórem pro svobodnou veřejnou diskusi,

- poskytovat nestranné zpravodajství, informace a komentáře,
- tvořit rozmanitou a především kvalitní programovou nabídku, přičemž nabízí i to, co normálně neposkytují komerční vysílatelé,
- kritérium kvality nepodřizovat boji o sledovanost, rychlosti informace ani jiným tlakům trhu,
- programové schéma tvořit tak, aby mohlo zaujmout širokou veřejnost, ale neopomíjelo menšinové zájmy,
- zařazovat do programu významný podíl původní tvorby, přičemž se neopomíjí nezávislí výrobci a filmový sektor,
- podporovat soudržnost multikulturní společnosti tím, že reflektuje rozmanitost filozofických koncepcí a náboženských vyznání ve společnosti,
- aktivně se podílet na poznání, chápání a šíření kulturního dění a dědictví a to jak národního, tak i evropského (Česká televize, 2003).

Jak plnit tyto závazky, to *Kodex* podrobněji rozebírá ve Výkladu pojmů. Pro přehled zde uvádím výpis všech článků, které Výklad pojmů obsahuje. Už jen z něj si lze udělat představu o tom, jak Česká televize zajišťuje plnění služby veřejnosti:

- Čl. 1 Divák – občan na prvním místě
- Čl. 2 Zvláštní pozornost dětskému divákovi
- Čl. 3 Poplatník televizního poplatku – otevřený vztah
- Čl. 4 Tvůrce – základní předpoklad úspěchu
- Čl. 5 Péče o informace ve zpravodajství a aktuální publicistice
- Čl. 6 Diskusní pořady a pluralita
- Čl. 7 Otázky náboženství a etiky
- Čl. 8 Umělecké pořady a vkus
- Čl. 9 Jazykový projev
- Čl. 10 Vzdělávací a osvětové pořady
- Čl. 11 Zábavní pořady
- Čl. 12 Sportovní vysílání
- Čl. 13 Zákaz diskriminace
- Čl. 14 Presumpce neviny
- Čl. 15 Respekt k soukromí
- Čl. 16 Pravidla při natáčení
- Čl. 17 Zobrazování

- Čl. 18 Živé vysílání
- Čl. 19 Kritické situace
- Čl. 20 Charitativní a dobročinná činnost
- Čl. 21 Komerční části programu
- Čl. 22 Střet zájmů
- Čl. 23 Česká televize jako instituce
- Čl. 24 Péče o archivní fond
- Čl. 25 Základní pravidla hospodaření
- Čl. 26 Žaloby a správní řízení

(Česká televize, 2003)

Dohled nad dodržováním *Kodexu České televize* a zejména pomoc při posuzování stížností a sporných otázek vykonává Etický panel. Je to pětičlenný orgán volený generálním ředitelem na doporučení Rady České televize. Ta ho může žádat „o stanoviska k otázkám, které souvisejí s uplatňováním Kodexu“ (Česká televize, 2003, p. 45).

Veřejná služba v televizi a kvalitativní kritéria vysílání

Z *Kodexu České televize* jsem vybrala části, které se podle mě bezprostředně věnují způsobu plnění veřejné služby v oblasti televizního vysílání. Jak Česká televize definuje zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi v § 2 odstavci (2), má mimo jiné plnit veřejnou službu výrobou a vysíláním „zejména zpravodajských, publicistických, dokumentárních, uměleckých, dramatických, sportovních, zábavných a vzdělávacích pořadů a pořadů pro děti a mládež“ (Zákon č. 483/1991 Sb.). Přiblížím zde, jak se těmito konkrétními body zabývá *Kodex České televize*. Ještě předtím ale shrnu některá kvalitativní kritéria, která *Kodex* pro naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání také požaduje.

V čl. 1 *Kodexu České televize* (2003) stojí, že Česká televize má usilovat o to, aby našlo v jejím programu svá témata maximum diváckých skupin, většinových i menšinových. Poskytuje prostor i pro žánry a témata, které komerční televize vysílají jen omezeně nebo vůbec. „Proto je povinna věnovat také programový prostor tématům a žánrům přihlížejícím k potřebám a zájmům seniorů, nemocných či zdravotně postižených, lidí v obtížné sociální situaci, mladých rodin a národnostních či etnických menšin žijících na území České republiky“ (Česká televize, 2003, p. 7).

Česká televize jako kulturní instituce pečuje o rozvoj výroby vlastních pořadů a původní tvorby (Kodex České televize, 2003). „Česká televize bude dbát, aby se v programu v jednotlivých žánrech významně uplatnily pořady vyrobené jak v jejích kapacitách, tak jinými domácími producenty“ (Česká televize, 2003, p. 9).

Musí také pečovat o kultivovanost jazykového projevu. „Vyjadřování hlasatelů, moderátorů a redaktorů ve vysílání musí působit jako vzor správného užívání jazyka“ (Česká televize, 2003, p. 19). Musí se vyjadřovat spisovným jazykem, vyjma situací, kdy citují nebo interpretují výrok nebo chování jiné osoby. Výjimkou jsou také situace, kdy by se „použití nespisovného výrazu jevílo nezastupitelným vzhledem k situaci“ (Česká televize, 2003, p. 20). Hlasatelé, moderátoři a redaktori by se měli podle *Kodexu* vyhýbat všelijakým frázím a klišé a neměli by upřednostňovat dobově populární výrazy a obraty na úkor věcnosti a přesnosti sdělované informace (Česká televize, 2003).

Česká televize nemá při svém provozu a vysílání nikoho diskriminovat. Stejně tak se musí zdržovat stereotypů v popisování konkrétních skupin a jejich příslušníků (Česká televize, 2003). „Program České televize nesmí v divácích vyvolávat nebo utvrzovat představy, že lidé náležející k určité rasové, národnostní, etnické nebo sociální skupině mají pro tuto svoji skupinovou příslušnost jiné postavení ve společnosti než ostatní“ (Česká televize, 2003, p. 23). Je-li to možné, snaží se Česká televize zajistit, aby skladba účinkujících nebo komparsu v jejích vlastních pořadech odrážela národnostní a etnickou skladbu populace České republiky (Česká televize, 2003, p. 23).

Česká televize respektuje zásadu presumpce neviny. V případě, že odvysílání určité informace mohlo ohrozit vypátrání nebo zadržení pachatele závažného trestného činu, se může Česká televize podřídit informačnímu embargu. V takovém případě o tom ale musí diváky informovat (Česká televize, 2003). Další z *Kodexem* daných zásad je například také postup při informování o podezření ze spáchání trestného činu – v takovém případě „odvysílá i stanovisko podezřelého (obviněného), je-li možné je získat či s ohledem na probíhající řízení uveřejnit“ (Česká televize, 2003, p. 24). Stejně jako presumpci neviny respektuje Česká televize i soukromí osob a ctí jejich právo na rozhodnutí o tom, co o sobě chtějí ostatním zpřístupnit, výjimkou jsou situace, kdy „původně soukromé počínání může ovlivnit věci veřejného zájmu“ (Česká televize, 2003, p. 25).

Zpravodajství a publicistika

Česká televize má „zprostředkovávat informace ve zpravodajských a aktuálněpublicistických pořadech“ (Česká televize, 2003, p. 14). Divákům se má dostat dostatek informací pro vytvoření vlastního svobodného názoru. V programu má stále místo regionální zpravodajství a v případě naléhavé situace může Česká televize přerušit vysílání mimořádným zpravodajstvím (Česká televize, 2003).

Má povinnost jednoznačně oddělit zprávu založenou na zjištěných a ověřených informacích (v případě neověření musí být uveden zdroj) od hodnotícího soudu, který je vždy subjektivní. „Zprávou se rozumí skutkové tvrzení informující o určitém ději nebo stavu. (...) Oproti zprávě vyjadřuje hodnotící soud názory, postoje nebo pocity“ (Česká televize, 2003, pp. 14-15).

Aktuálně-publicistické pořady mají nabízet hlavně kritickou reflexi reality, „musí jít do hloubky věci, zjišťovat pravé příčiny jevů a popsat rozsah následků“ (Česká televize, 2003, p. 14). Poskytují také prostor pro vysvětlení aktérům událostí. Spektrum publicistických pořadů a jejich obsahu by mělo odpovídat aktuálním potřebám společnosti a neměly by opomíjet zejména závažné porušování zákona, korupci, ochranu práv a zájmů občanů, problematiku životního prostředí, etnických menšin, zdravotně postižených, seniorů, lidí v obtížné sociální situaci nebo spotřebitelů (Česká televize, 2003).

Diskusní pořady

Diskusní pořady České televize mají nabízet pluralitu názorů. Dbá na to, aby hlavní názorové proudy diskutovaného problému dostaly rovnoměrný prostor pro vyjádření. Pokud jde o diskuse politiků, měl by časový prostor daný jednotlivým politickým stranám a hnutím být ve svém celku vyvážený, přičemž se tato vyváženost posuzuje zejména podle váhy těchto uskupení odvozené z výsledků posledních voleb. Vládní a opoziční strany by měly v souhrnu dostat přibližně stejný prostor. Zvláštní pozornost v programu věnuje Česká televize období před volbami do hlavních orgánů zastupitelské demokracie, přičemž toto předvolební vysílání upravují vlastní pravidla (Česká televize, 2003).

„V diskuzích na politická a společenská témata musí Česká televize zajistit vedle politiků také účast široké škály odborníků, novinářů, osobností občanského života, ale i

řadových občanů tak, aby zazněly všechny relevantní názory a aby byli politici s uvedenými názory konfrontováni“ (Česká televize, 2003, p. 17).

Náboženství a etika

Česká televize v programu i jednání vychází z etických norem a tolerance vůči rozmanitým etickým a náboženským přesvědčením. „Česká televize se zejména zdrží vysílání pořadů, kterými by byla šířena nesnášenlivost mezi lidmi či skupinami s odlišnou náboženskou orientací, případně mezi věřícími a osobami bez vyznání“ (Česká televize, 2003, p. 18). Prostor, který v programu věnuje náboženství, odvozuje od stavu společnosti a jejího vztahu k duchovní oblasti. Zároveň přibližuje v pořadech i jiná světová náboženství pro prohloubení poznání a porozumění jiným náboženstvím a kulturám (Česká televize, 2003).

Umělecké pořady

Jako kulturní instituce musí Česká televize dbát i na to, aby pěstovala a rozvíjela umění a kulturně a umělecky obohacovala diváky. Nabízí přehled „o umělecké tradici a aktuálním kulturním dění doma i v zahraničí. Divákům zprostředkovává umělecky hodnotnou filmovou, dramatickou, hudební a výtvarnou tvorbu z domácí i světové scény“ (Česká televize, 2003, p. 19). Přičemž opět musí myslet na rozdílné zájmy a očekávání různých diváckých skupin. Mezi umělecké pořady zahrnuje Česká televize také dokumentární tvorbu (Česká televize, 2003).

Vzdělávací pořady

Dalším typem pořadů, kterými se Česká televize zavazuje plnit službu veřejnosti, jsou vzdělávací pořady. Jak *Kodex* (2003) uvádí v čl. 10 „populárně vzdělávací a osvětové pořady určené různým věkovým a zájmovým skupinám“ (p. 20) mají v programu pevné místo. Značnou pozornost pak věnuje pořadům, které přispívají ke znalosti cizích jazyků (Česká televize, 2003).

Zábava v programu

Česká televize musí vysílat i pořady pro diváky, kteří hledají zábavu a odpočinek. U zábavních pořadů ale nesmí sklouzávat k bulvárnosti (Česká televize, 2003). Česká televize dle svého *Kodexu České televize* (2003) „upřednostňuje především takové zábavní pořady, které alespoň zčásti přinášejí divákům umění nebo rozvíjení poznání“ (p. 21). Věnuje se i alternativní zábavě a zajišťuje vlastní výrobu rozmanitých pořadů.

Program pro děti a mládež

Česká televize jako prakticky jediný stálý producent televizní tvorby pro děti a mládež v České republice podporuje původní tvorbu pro tyto skupiny diváků. Zprostředkovává jim hlavně tradici české i světové pohádky, filmy pro děti a mládež, výchovné a vzdělávací pořady a soutěže (Česká televize, 2003). „Při tvorbě programu pro děti a mládež dává Česká televize prostor ukázkám možností integrovaného soužití zdravých dětí s dětmi zdravotně postiženými. (...) Česká televize je v pořadech pro děti a mládež povinna rovněž napomáhat národnostní a etnické toleranci“ (Česká televize, 2003, p. 10). Při natáčení dětských pořadů se například snaží zabezpečit, aby složení účinkujících zahrnovalo i děti a mladé lidi se zdravotním postižením a zástupce národnostních, rasových či etnických menšin žijících v České republice. Zakládá si také na informování dětí a rodičů o odborníky doporučované míře času trávené sledováním televizního vysílání. Na teletextu a internetu informuje o dopadech tohoto vysílání na dětské publikum. Poskytuje i informační telefonní linku s poradenstvím o vlivu vysílaných pořadů na děti (Česká televize, 2003).

Sportovní vysílání

V prostoru věnovanému v programu sportu „přibližuje Česká televize jednak špičkové domácí a zahraniční sportovní akce, jednak věnuje pozornost informování o dalších podobách sportu včetně žákovských a dorosteneckých kategorií, výkonnostního a rekreačního sportu či nových sportovních odvětví. (...) přiměřeně programovým možnostem neopomíjí ani dění v tzv. menšinových sportech“ (Česká televize, 2003, p. 21). Tradičně se rozsáhle věnuje olympijským hrám a pravidelně vysílá i o paralympijském sportu včetně paralympijských her. Při sportovním vysílání musí brát ohled na to, že sportovní dění často slouží jako vzor chování pro děti a mládež, které ho často sledují, i proto „přibližuje sport především jako zábavu nebo hru, ale současně i jako významnou součást lidské kultury“ (Česká televize, 2003, p. 22).

Při sportovním vysílání se musí tvůrci vyvarovat podněcování nebo podporování nesnášenlivosti mezi jednotlivými fanoušky. K otázkám rivality mezi fanoušky jednotlivých klubů musí přistupovat se značnou citlivostí, nesmí nikoho upřednostňovat, aby zůstala televizí pro fanoušky bez rozdílu toho, ke komu chovají přízeň. Tento zákaz se nevztahuje na projev přízně sportovního redaktora nebo komentátora vůči sportovcům z České republiky (Česká televize, 2003), „ani v takovém

případě však nelze připustit, aby projevy fandovství zcela převážily nad věcným informováním diváků a kritickým úsudkem“ (Česká televize, 2003, p. 22).

1.4.4 Význam veřejnoprávního média

V České republice existují dvě instituce vysílacích médií veřejné služby – Český rozhlas a Česká televize. Od komerčních stanic je odlišuje jejich funkce a význam pro společnost. Veřejnoprávní média nezávisí na státu a jsou jedním ze znaků demokratické společnosti. Jako jeden z důvodů existence veřejnoprávních vysílacích médií uvádí Jan Šmíd (2000) „zájem veřejnosti, aby informace, kterou tato média šíří, nebyla účelově ovlivňována ani deformována. Všeobecně se ví, odkud toto nebezpečí hrozí – jednak ze strany partikulárních politických zájmů, tj. jednotlivých politických stran, a potom ze strany rovněž partikulárních zájmů obchodních“ (Šmíd, 2000, pp. 58-59).

Veřejnou službu v oblasti vysílání tyto instituce neplní pouze skladbou programu, ale také úrovní pořadů. Jejich úkolem je vysílat kvalitní pořady pro masové publikum i pro menšiny. Když se mluví o tom, co by měla vysílat, objevuje se i názor, že jim náleží dělat to, co pro komerční média není dostatečně atraktivní. Tuto ideu potvrzuje například Denis McQuail (2009), který o veřejnoprávním vysílání tvrdí, že jeho smyslem je „uspokojovat různé veřejné komunikační potřeby všech obyvatel“, neboť „může uspokojit určité komunikační potřeby, které komerční systémy zanedbávají, protože nepřinášejí zisk“ (p. 583).

Při úvahách o tom, jaký smysl existence veřejnoprávní médium má, je důležité myslet na to, co vysílá, pro koho to vysílá a jaký to má význam. Představy o tom, jak veřejnou službu ve vysílání konkrétně naplňovat, jsou poměrně nejednotné. Potvrzuje to například Jan Šmíd (2000), který píše: „O tom, jak by zmíněná funkce veřejné služby měla být ve vysílání konkrétně naplňována, se vedou průběžné a nikdy nekončící diskuse, které jednak potvrzují to, že její rámec nelze přesně a definitivně stanovit, neboť tato funkce není funkcí sociologickou s „objektivním“ charakterem, prosazujícím se nezávisle na záměrech zúčastněných. Tyto diskuse dále dokazují, že funkce veřejné služby odráží společenská očekávání, tj. to, co společnost od veřejné instituce vyžaduje a co se může v různých sociálních strukturách navzájem silně odlišovat“ (pp. 54-55).

Stejně jako píše Jan Šmíd (2000), i já jsem postřehla, že veřejnoprávní média jsou terčem různých diskusí, přednášek a setkání s odborníky. V mnoha případech vystupující působí smířeně s tím, že se jednotná a přesná definice úlohy média veřejné

služby nenajde. Zřejmě proto, že by se musela neustále měnit a vyvíjet paralelně s požadavky veřejnosti. Pro mě veřejnoprávní médium ale představuje jakousi hodnotu demokratické společnosti a status daného média v tom, že tím, co dělá, se nesnaží zbohatnout, ale pomáhat, informovat, bavit, vzdělávat a tak dále.

1.4.5 Kritika veřejnoprávních médií

Ve společnosti se objevuje i kritika veřejnoprávních médií. Někteří odpůrci nemohou nalézt smysl jejich existence a představují pro ně plýtvání penězi občanů. Jiným není líto peněz, ale soudí, že je neumí správně využít a ptají se, k čemu veřejnoprávní média vlastně jsou.

Jedním z nejsilnějších argumentů jdoucích proti existenci médií veřejné služby je právě jejich ekonomická neefektivnost. K jejímu fungování jsou potřeba vysoké náklady jak na provoz, tak na velký počet zaměstnanců. A tyto náklady jsou pokrývány převážně z veřejných prostředků – financí od koncesionářů. Rozpočet České televize na rok 2014 činí 7054 milionů korun (Česká televize, 2013). Z toho podle Rozpočtu České televize na rok 2014 celých 6289 milionů pokryjí právě finance z fondu koncesionářských poplatků, přičemž se očekává, že v roce 2014 se od domácností a firem do fondu vybere 5680 milionů korun (Česká televize, 2013).

Zatímco v komerčním sektoru působí finanční tlak na inovaci a růst kvality, ve veřejném sektoru kategorie zisku nefunguje, a tím se snižuje i inovační aktivita. Sporné jsou i kategorie kvality nebo vyváženosti vysílání, protože jsou empiricky těžko prokazatelné, čímž se mohou dostat jak do centra obhajoby médií veřejné služby, tak do středu jejich kritiky. Kvalita může pro někoho být potvrzená tím, že je po daném zboží poptávka, a u pořadu, že je populární mezi diváky (Kovaříková, 2003).

Tím se kritika televize veřejné služby dostává ke kategorii sledovanosti a úvaze o tom, zda o ni má veřejnoprávní médium bojovat. Sledovanost lze pojmut jako projev důvěry diváků v médium veřejné služby. A bez té by pak snad vysílání média placeného penězi občanů státu nemělo smysl. Stejně tak může někdo případnou snahu média veřejné služby mít vysokou sledovanost vnímat jako hon na úkor předsevzetí, že bude vysílat i pro menšinového diváka.

Jak píše Dana Kovaříková (2003), vysílání veřejné služby v různých zemích má navzdory odlišnému vývoji a době existence několik společných rysů a pravidel. Mezi těmi figurují snaha zajistit všestrannou službu, rozmanitý program, vysílání i pro

menšiny a postižené, informovat voliče a poskytnout divákům kulturu a vzdělání. K tomu Kovaříková (2003) ale dodává: „Postupně, jak bylo vysílání veřejné služby konfrontováno s čím dál silnějším tržně-ekonomickým prostředím, se neméně důležitým pravidlem stal požadavek na to „být sledován dostatečným počtem diváků“. Legitimita tohoto požadavku je zřejmá nejen z již zmíněného konkurenčního prostředí, ale nezanedbatelná je i nutnost obhájení veřejných výdajů“ (p. 222).

V současné době, kdy se rozšiřuje spektrum dostupných televizních kanálů, je na místě zamyslet se i nad tím, zda si televize veřejné služby v tomto směru počíná správně. Jak blíže popíšu dále, v roce 2014 má veřejnoprávní Česká televize šest stanic – na některou se raději dívají dospělí, na další děti, fanoušci sportu či milovníci umění. Médium veřejné služby by mělo mít integrační roli. Ve chvíli, kdy se má například rodina, o které se mluví jako o základní společenské skupině ve společnosti, sejít u jednoho televizoru, může nastat opačný efekt.

1.4.6 Organizační struktura

V čele České televize stojí generální ředitel. Pod něj pak spadají jednotlivé úseky, jak je naznačeno dále na Obrázku č. 3 – Schéma organizační struktury České televize. Práce se věnuje veřejné službě ve vysílání, zmíním proto zde, které části organizační struktury na její naplňování mohou mít výrazný vliv - jak skladbou, tak obsahem programu a jednotlivých pořadů. Popisují také, na které další úseky se tyto sekce dělí.

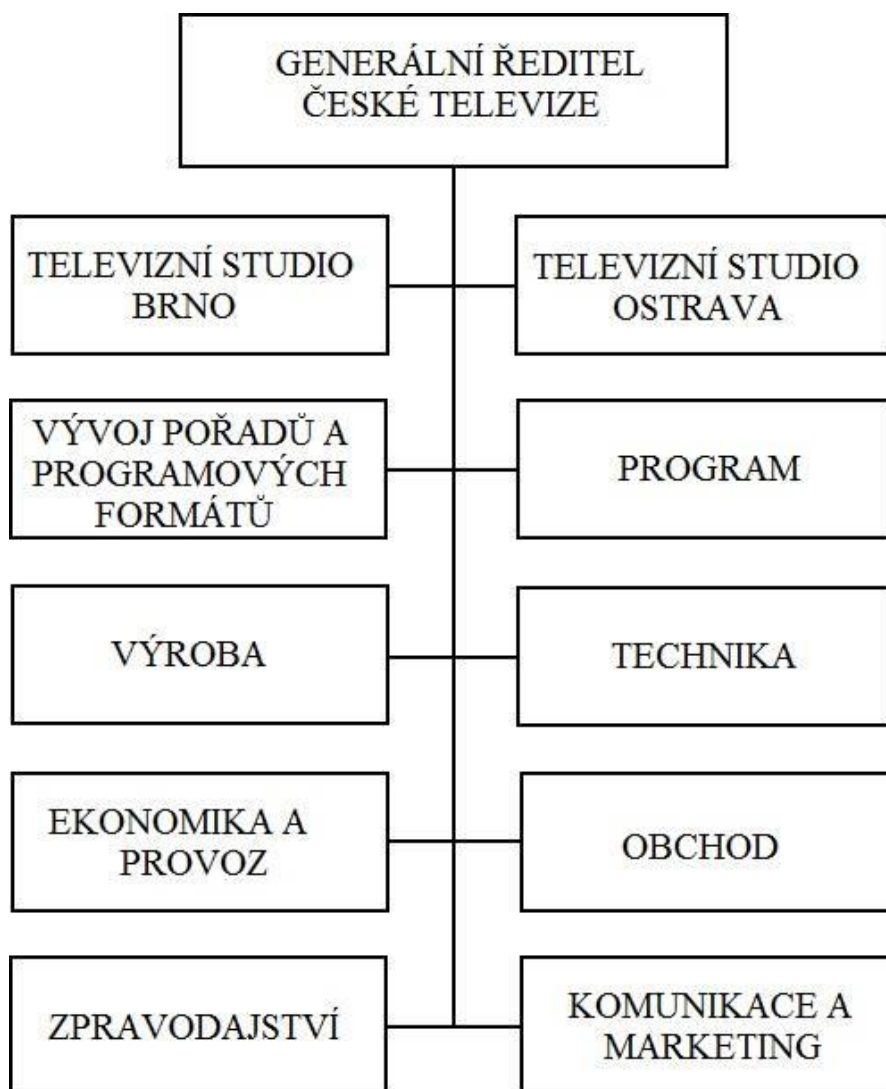
Vývoj pořadů a programových formátů - zahrnuje Tvůrčí produkční skupiny, Centrum dramaturgie hrané tvorby, Centrum dramaturgie publicistické, dokumentární a vzdělávací tvorby, Centrum dramaturgie zábavné, divadelní a hudební tvorby, Centrum dramaturgie dětské tvorby a Filmové centrum.

Program – do této sekce spadá Programová dramaturgie archivu, Výzkum programu a auditoria, Centrum převzatých pořadů, Plánování a skladba ČT1, Plánování a skladba ČT2, Programový okruh ČT :D (pod ním Plánování a skladba ČT :D), Programový okruh ČT sport (zahrnující Domácí operace ČT sport) a Programový okruh ČT art (a v něm Programová dramaturgie).

Výroba - zahrnuje Centrum publicistické tvorby a vzdělávacích pořadů, Centrum divadelní, hudební a dětské tvorby, Centrum hrané tvorby, Centrum zábavné tvorby, Produkční služby, Realizaci převzatých pořadů, Scénický provoz a Koordinaci výroby.

Zpravodajství – dělí se na Centrum zpravodajství, publicistických a sportovních pořadů, Zpravodajství, Aktuální publicistika, Regionální zpravodajství ČT, Tvůrčí producentské skupiny, Reportéři ČT

Obrázek č. 1 – Schéma organizační struktury České televize



Zdroj: Česká televize

Je pochopitelné, že každá část České televize svým způsobem plní, nebo usiluje o plnění, služby veřejnosti. Sekce Ekonomiky a provozu mimo jiné spravuje Archiv a programové fondy, majetek a stará se o financování a správu a vymáhání televizních poplatků. Stejně nezbytná pro provoz je Technika. Oddělení Komunikace a marketingu se například stará o komunikaci s diváky nebo charitativní projekty. V podstatě samostatnými částmi České televize jsou televizní studia v Brně a Ostravě, která mají,

pokud jde o program, každé své vlastní sekce programu, výroby, vývoje pořadů, zpravodajství, publicistiky a sportu.

1.4.7 Členství v mezinárodních organizacích

Česká televize je členem několika mezinárodních organizací. Mezi ty patří European Broadcasting Union (EBU) neboli Evropská vysílací unie, která sdružuje evropské rozhlasové a televizní vysílatele veřejné služby, Public Broadcasting International (PBI) čili Celosvětové sdružení vysílatelů veřejné služby, Evropské sdružení regionálních televizních studií veřejné služby a další organizace sdružující vysílatele z různých důvodů – televizních archivů, hudby, televizních poplatků a tak dále. Například členství v EBU znamená jednak přijetí společných hodnot veřejnoprávních vysílatelů, ale i spolupráci mezi nimi, jako například výměna obsahu. Každoročně Česká televize také organizuje Mezinárodní televizní festival Zlatá Praha. Ten probíhá nepřetržitě od 60. let a patří k nejstarším televizním festivalům v Evropě.

1.4.8 Stanice České televize

Výše uvedené úkoly veřejné služby vymezené Zákonem č. 483/1991 Sb. a *Kodexem České televize* se snaží Česká televize plnit vysíláním na šesti programech – ČT1, ČT2, ČT24, ČT4 sport, ČT:D a ČT art, přičemž poslední dva se dělí o jedny vysílací frekvence.

ČT1 je stanice s pestrou škálou žánrů a širokým záběrem na publikum. Je to stanice pro rozmanité cílové skupiny, měla by něčím oslovovat téměř každého diváka. Nabízí největší podíl zábavy ze všech stanic. Mluví se o ní jako o „hlavní“ a je nejsledovanější.

ČT2 se zaměřuje na menšinového diváka, mnohdy se dá mluvit o náročnějším publiku. Snaží se především vzdělávat, rozvíjet kulturní vědomí, vysílat i jiná témata – ve smyslu takových, které nejsou vždy mainstreamové a nutně musí zaujmout širokou diváckou obec.

ČT24 je zpravodajský kanál. Spuštěn byl v roce 2006 a postupně získává své publikum. Po šesti letech existence zabírá v celodenní sledovanosti více než pět procent diváků. Poskytuje celodenní zpravodajský servis z domácího i světového dění. Doplnují ho analýzy, rozhovory, komentáře, pořady specializované na historii, kulturu, ekonomiku, regiony a další. Při významných a mimořádných událostech poskytuje přímé přenosy.

ČT4 je sportovní program vysílající rovněž od roku 2006. Věnuje se rozmanitým sportům. Vysílá živé přenosy a záznamy ze sportovních událostí, sportovní zpravodajství, dokumenty a specializované pořady, a to jak nové, tak i archivní.

ČT :D cílí na dětské publikum. Vysílá od konce srpna 2013 a denně je dostupná od šesté hodiny ranní do osmé večerní. Vysílá jak pořady převzaté ze zahraničí, tak vlastní tvorbu. Je na místě zmínit, že vysílání pro děti v televizi začalo už v listopadu 1953. Od roku 1964 se začal, tehdy ve čtvrteční odpoledne, vysílat tradiční pořad *Večerníček*. Skrze ČT :D chce Česká televize poskytovat celodenní nabídku pro děti.

ČT art je kanál zaměřený na kulturu. Stejně jako ČT :D byl spuštěný koncem srpna 2013 a protože se s ní střídá o jedny kmitočty, vysílá od osmé hodiny večer do rána. Poskytuje rozmanité pořady o umění. Diváci na ČT art mohou sledovat filmy, záznamy a přímé přenosy z koncertů a divadel, dokumenty a různé magazíny.

Vedle stanic má Česká televize ještě speciální **oddělení nových médií**. Tento úsek se stará především o webové stránky České televize a jednotlivých stanic, iVysílání s živým vysíláním i archivem pořadů, fotobanku, teletext, mobilní aplikace a sociální síť.

Tabulka č. 3 ukazuje, jak se na sledovanosti všech televizních stanic v České republice, podle výsledků výzkumu ATO - Mediaresearch dostupných na jejích webových stránkách, podílely stanice České televize:

Tabulka č. 3 – Sledovanost stanic České televize v březnu 2014 v %

Stanice	ČT1	ČT2	ČT24	ČT4	ČT :D / ČT art
celý den	15,96	4,21	4,77	2,93	1,48
prime-time	17,72	4,48	3,06	2,79	0,84

Zdroj: Autor

2 Analytická část

2.1 Cíl a východiska analytické části práce

Cílem analytické části této práce je posoudit soulad vysílání České televize s funkcemi definovanými Zákonem č. 483/1991 Sb., o České televizi a *Kodexem České televize* (2003) a srovnat vysílání České televize s komerčním vysíláním. Pro tento cíl jsem analyzovala programová schémata několika stanic a zvolila několik konkrétních pořadů veřejnoprávní České televize k rozboru. Některé z nich pak srovnávám s podobným typem pořadu na komerční televizní stanici.

Na základě Zákona č. 483/1991, Sb., o České televizi a *Kodexu České televize* (2003) si stanovuji následující tři okruhy s hypotézami (1a, 2a, 3a-g) o plnění veřejné služby v oblasti televizního vysílání Českou televizí:

1. a. Formální požadavky na vysílání, které stanovuje Zákon č. 483/1991 Sb. a které jsou ověřitelné a změřitelné, Česká televize plní.

Ano. V tomto případě mám na mysli například požadavek toho, aby Česká televize vysílala na čtyřech programech, aby toto vysílání bylo dostupné alespoň pro 95% obyvatel České republiky a aby na některém z nich poskytovala vysílání 24 hodin denně. Stejně tak Česká televize dodržuje legislativní požadavek vytváření a udržování archivního fondu, poskytování teletextových služeb a audiovizuálních služeb na vyžádání, zřizování vlastní sítě zpravodajů, zajišťování regionálního vysílání a opatřování pořadů titulky a jinými podpůrnými technikami, které vysílání činí dostupným i pro sluchově a zrakově postižené.

2. a. Česká televize plní i další požadavky uvedené v Zákoně č. 483/1991 Sb., konkrétně v § 3 odstavci (1), u těchto požadavků však není ve spojení s plněním funkcí média veřejné služby stanovená přesná míra, ve které by měly být naplňovány.

Ano. V tomto směru Česká televize tedy dodržuje zákon například v tom, že vysílá jak domácí, tak i zahraniční díla, podporuje původní tvorbu – hlavně filmovou, ale i další kulturní projekty.

3. Česká televize plní funkce média veřejné služby i obsahem programu.

Vzhledem k tomu, že právě tato teze je hlavním bodem, který chci v analytické části zkoumat, stanovuji si následující hypotézy, které budu chtít potvrdit, nebo vyvrátit:

- a. Česká televize vysílá i o tématech, která komerční televizní vysílatelé nepokrývají.
- b. Česká televize vysílá pořady pro všechny skupiny obyvatel a tedy pro většinového i menšinového diváka. (Tak jak je menšinový divák definovaný v Kodexu České televize, tedy pro seniory, nemocné či zdravotně postižené, mladé rodiny, lidi v obtížné životní situaci a národnostní a etnické menšiny žijící na území České republiky.)
- c. Česká televize vysílá široké spektrum pořadů – zejména zpravodajských, publicistických, dokumentárních, uměleckých, dramatických, sportovních, zábavních, vzdělávacích a pořadů pro děti a mládež.
- d. Česká televize ale vysílá i pořady, kterými se výrazně neliší od komerčních stanic a to zejména na kanálu ČT1.
- e. Nejsledovanější stanice ČT1 se od nejsledovanějších komerčních stanic Nova a Prima výrazně neliší, protože se snaží vyhovět potřebám nejširšího spektra diváckých skupin.
- f. ČT1, zejména v prime-time (19:00 – 22:00), vysílá stejné typy pořadů, jaké ve stejnou dobu vysílají Nova a Prima.
- g. Část vysílání komerčních stanic Nova a Prima vykazuje znaky vysílání média veřejné služby, podíl této části je ale výrazně nižší než u veřejnoprávní ČT1.

Ráda bych zde, ihned za svými hypotézami zmínila, že v *Kodexu České televize* (2003) je stanoveno, že veřejná služba znamená i vysílání pro většinového diváka. Tedy i ve chvíli, kdy Česká televize vysílá pořady, které mají vysokou sledovanost a lákají hodně diváků, neodporuje to funkci média veřejné služby. I zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi určuje, že veřejná služba má být naplňována mimo jiné i tím, že Česká televize vysílá pro všechny skupiny obyvatel – tedy i pro většinového diváka.

Analytickou část práce dělím na dvě dílčí části – první, věnující se analýze struktury programu (Analýza programového schématu), a druhou, která se zabývá analýzou obsahu vybraných pořadů (Analýza vybraných pořadů).

2.2 Analýza programového schématu

2.2.1 Metodologie

Jako metodu pro zkoumání programového schématu jsem použila analýzu dokumentu. Tímto dokumentem byl televizní program. Zkoumala jsem program stanice České televize a dvou nejsledovanějších komerčních stanic Nova a Prima. Pořady za všechny celé dny jsem zařadila do jednotlivých kategorií a s těmito údaji pracovala dále.

Analýza dokumentu, jak jsem ji použila ve své práci, je příbuzná s obsahovou analýzou. Je to kvantitativní metoda sběru dat, která spočívá ve vyhledávání vhodných dokumentů, ze kterých chceme získat informace o daném jevu (Nevoralová, 2012). Tato data jsou pak dále zkoumána právě pomocí obsahové analýzy. Pomocí té lze zkoumat tematickou agendu médií, neboli „soustavu témat, která se dostávají do obsahu médií“ (Trampota, Vojtěchovská, 2010, p. 100). V tomto případě jsem zkoumala tematicko-žánrovou agendu. Srovnávala jsem programová schémata jednotlivých médií, a to pomocí informací v dokumentech – televizních programech (<http://tv.seznam.cz>, <http://tvprogram.idnes.cz>, <http://www.ceskatelevize.cz/tv-program/>). Jak uvádí Trampota a Vojtěchovská (2010) „Výzkum tematické agendy v zásadě představuje rozložení obsahů zkoumaného vzorku médií do zvolených tematických kategorií a v měření prostoru, které média těmto tematickým kategoriím věnují“ (p. 101). V případě analýzy programového schématu jsem ale tolik nezkoumala obsah, jako spíše strukturu.

Pořady jsem zařazovala do kategorií zpravidla takto:

- zpravodajské a publicistické
- dokumentární
- dramatické
- zábavní
- vzdělávací
- pro děti a mládež

Do kategorie Zpravodajské a publicistické spadají zpravodajské relace (včetně večerní sportovní *Branky body vteřiny* na ČT1), diskusní a publicistické pořady. Kategorie Dokumentární zahrnuje dokumentární filmy, seriály a cykly. Filmy, seriály a inscenace (zfilmované) jsem zařadila do kategorie Dramatické. Do kategorie Zábavní jsem zahrnula různé magazíny, talk-show, soutěže a jiné zábavní show. Mezi vzdělávací

pořady patří v mém rozboru pořady, které se více než zábavě věnují osvětě, informování a vzdělání. Kategorie Pro děti a mládež pak logicky zahrnuje pořady cílené na dětské publikum – pohádky, seriály a filmy pro děti a mládež, soutěže, vzdělávací pořady a magazíny pro děti a mládež.

K těmto šesti kategoriím, se kterými pracuji dále v analýze programového schématu, je ale vzhledem k pokrytí smyslu veřejné služby nutné přidat ještě dva typy a to pořady

- umělecké
- sportovní

Do Uměleckých pořadů zahrnuji pořady výhradně se věnující umění a kulturnímu dění. Dále do této kategorie spadají hudební pořady a přenosy, záznamy či přenosy divadelních inscenací a různé magazíny. Tyto pořady vysílá převážně kanál ČT art. Kategorie Sportovní pokrývá pořady věnující se sportu. Ty plní vysílání programu ČT4 sport.

Ne u všech pořadů však lze jednoznačně určit, do které z kategorií je zařadit. Nejvíce sporné jsou některé zábavní pořady vykazující i prvky vzdělávacích. Dle dostupných informací a dat jsem je proto zařazovala většinou do kategorie Zábavní. Vodítkem mi byly jednak informace z několika televizních magazínů (<http://tv.seznam.cz>, <http://tvprogram.idnes.cz>, <http://www.ceskatelevize.cz/tv-program/>), informace o jednotlivých pořadech České televize dostupných na webové stránce <http://www.ceskatelevize.cz/porady/a-z/> a v neposlední řadě i vlastní úsudek získaný sledováním pořadu. V případě sporu Zábavní – Vzdělávací jsem se však přikláběla k zařazení dle převažujícího hodnocení televizních programů. Vzdělávací pořady se hojně vyskytují v programu pro děti a mládež, proto jsem tyto zařadila do kategorie Pro děti a mládež, přestože jsou jinak vzdělávací. Tenká hranice by mohla vést i mezi uměním a filmem (dramatikou), proto jsem bez jakéhokoli subjektivního hodnocení zahrnula všechny seriály a filmy do kategorie Dramatické.

Zároveň je nutné zmínit, že jsem si k následujícímu rozboru zvolila jeden celý týden, který však kromě víkendu obsahuje také státní svátek 1. května. Jedná se o období 28. 4. – 4. 5. 2014.

2.2.2 Přehled typů pořadů na stanicích České televize

Po podrobném prozkoumání programu jednotlivých stanic za jeden celý týden v období 28. 4. – 4. 5. 2014 jsem dospěla k následujícím zjištěním:

Na ČT1 převažují zábavní pořady a dramatika, které podobným poměrem počtu programů dohání zpravodajství s publicistikou a dokumentární pořady. Pokud jde o časovou stopáž, zábava a dramatika (též zábavného charakteru) jednoznačně vedou, dohromady tvoří asi polovinu vysílacího času, zbytek pak přísluší zpravodajství a publicistice, dokumentární, poučné a vzdělávací tvorbě (viz Graf č. 3 v následující podkapitole). Tvorba pro děti se na ČT1 objevuje kromě výjimek už jen o víkendech, popřípadě o státních svátcích.

Na ČT2 převažuje dokumentární tvorba - ať už jde o dokumentární filmy, cykly nebo magazíny. Objevují se na ní pořady pro menšiny, dokumenty o naší i jiných společnostech, vzdělávací a poučné magazíny a pořady věnující se široké škále témat. Od venkova, folkloru, přes ekologii a náboženství až k historickým událostem, technice a válce. Na ČT2 se dnes také vysílají některé pořady pro děti, pravidelně *Večerníček* a *Kouzelná školka* a ranní víkendové vysílání pořadů pro děti.

Pro ČT24, coby zpravodajskou stanicí, je samozřejmé, že její program plní zpravodajství a publicistika a ČT4 sport vysílá pořady věnující se sportu – ať už zpravodajské, dokumentární, nebo magazíny zábavního nebo poučného charakteru.

Kanál pro děti a mládež ČT :D je plný pořadů pro děti domácí i zahraniční výroby. Vysílají se na něm seriály, především animované, zábavné i poučné magazíny, pořady věnující se výtvarnému tvoření, sportu a cvičení nebo například zpívání a čtení.

ČT art se věnuje kulturnímu dění a umění. Kromě dramatické a dokumentární tvorby nabízí i záznamy či přímé přenosy hudebních akcí – ať už jde o vážnou nebo moderní hudbu, věnuje se divadlu, tanci, filmu i výtvarnému umění.

2.2.3 Srovnání programů veřejnoprávní a komerční stanice

Pro srovnání programového schématu dvou typů vysílatelů – veřejnoprávního a komerčního – jsem zvolila nejsledovanější stanici České televize ČT1, která se podle mých předpokladů od komerčního vysílání liší nejméně. Ze škály komerčních stanic jsem zvolila nejsledovanější Novu a Primu.

S přihlédnutím k úskalím při zařazování pořadů do jednotlivých kategorií (které se často prolínají) jsem po provedení stejného postupu a rovnocenného hodnocení u všech stanic dospěla k určitým datům. Na jejich základě jsem spočítala počty pořadů na daných stanicích za celý týden 28. 4. – 4. 5. 2014 (obsahující státní svátek 1. května), poměry pořadů o všedních dnech a o víkendech. Nakonec jsem porovnala i prime-time stanic ČT1, Nova a Prima.

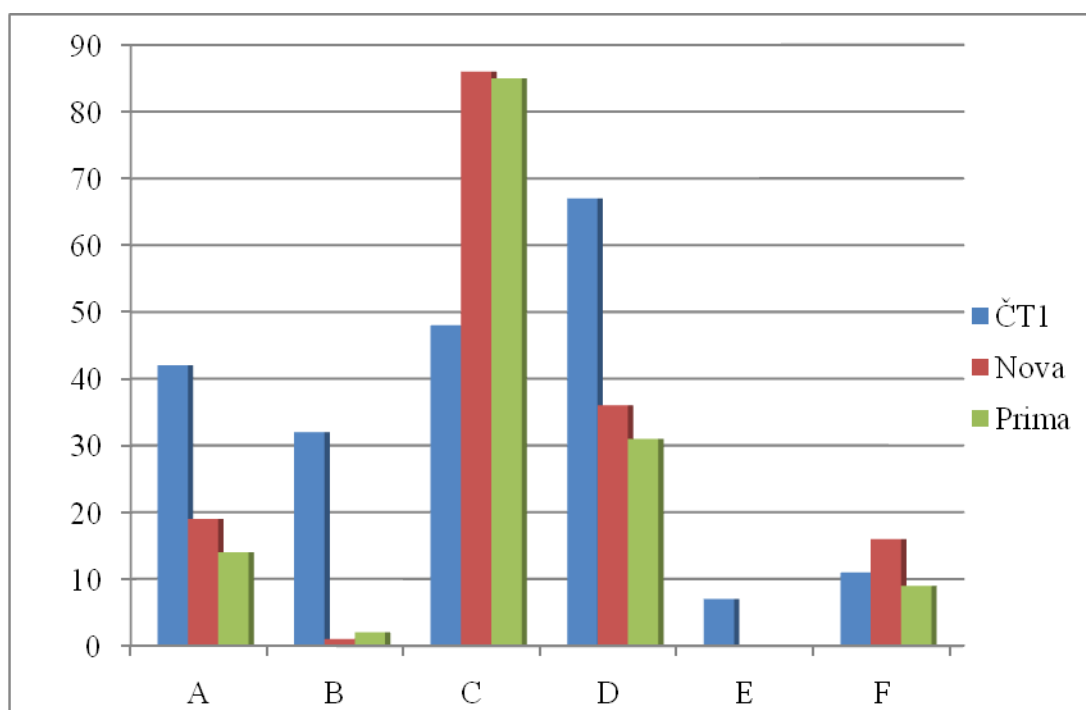
Počet jednotlivých pořadů podle kategorií je na sledovaných stanicích ČT1, Nova a Prima následující:

Vysvětlivky – Kategorie v následujícím grafu a tabulce:

A = Zpravodajství a publicistika; B = Dokumentární pořady; C = Dramatika;

D = Zábavní pořady; E = Vzdělávací pořady; F = Pořady pro děti a mládež

Graf č. 3 – Počet pořadů podle kategorií v týdnu 28. 4. – 4. 5. 2014



Zdroj: Autor

Tabulka č. 4 - Počet pořadů podle kategorií v týdnu 28. 4. – 4. 5. 2014

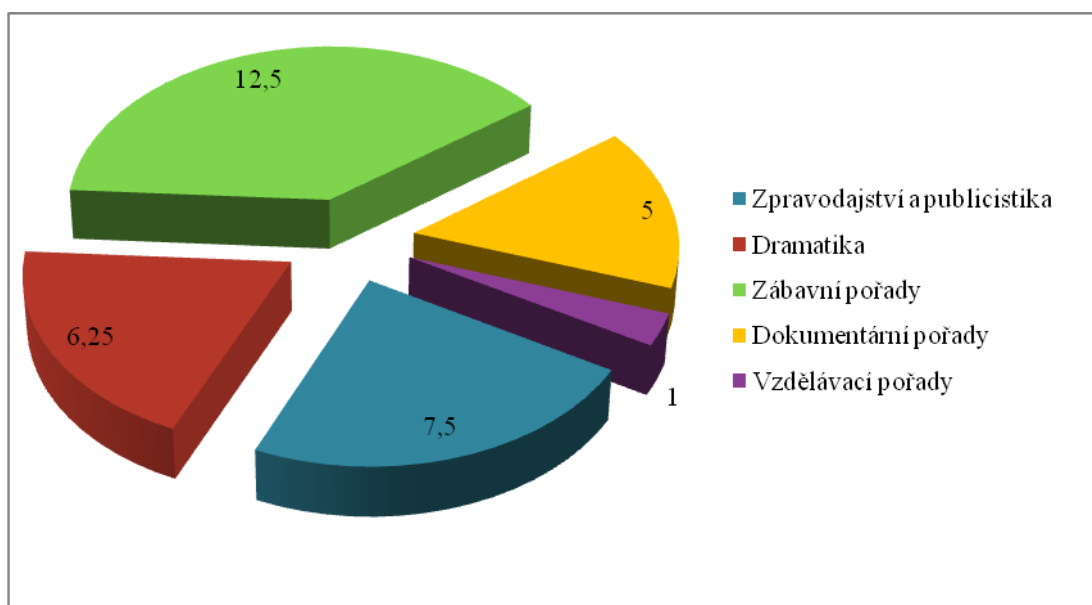
Stanice/kategorie	A	B	C	D	E	F
ČT1	42	32	48	67	7	11
Nova	19	1	86	36	0	16
Prima	14	2	85	31	0	9

Zdroj: Autor

Po zprůměrování počtu pořadů jednotlivých typů ve všedních dnech (v období 28. 4. – 2. 5. 2014) jsem získala následující údaje. Grafy lze interpretovat tak, že zobrazují, v jakém poměru se vyskytují dané pořady na zkoumaných stanicích v průměrný všední den.

Průměrný denní počet pořadů jednotlivých typů ve všedních dnech daného období je na ČT1 následující:

Graf č. 4 - Poměr pořadů za průměrný všední den z období 28. 4. - 2. 5. 2014 - ČT1

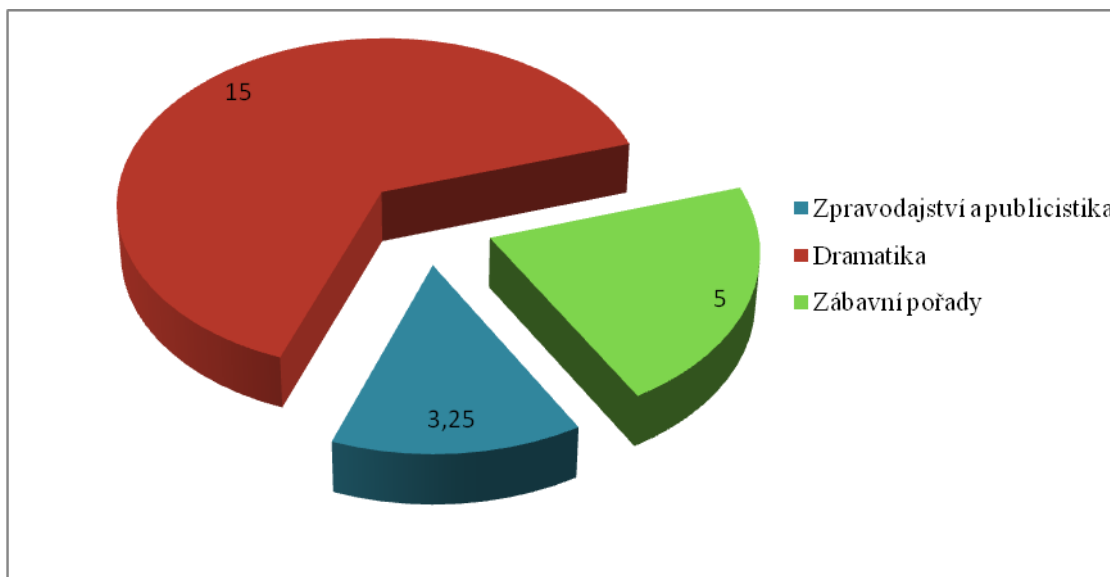


Zdroj: Autor

Přičemž ostatní typy pořadů se ve všední dny nevyskytují vůbec a je nutné upřesnit, že i některé zábavní pořady České televize vykazují charakteristiku vzdělávacích nebo dokumentárních pořadů.

U komerční stanice Nova je stejně počítaný podíl takovýto:

Graf č. 5 - Poměr pořadů za průměrný všední den z období 28. 4. - 2. 5. 2014 – Nova

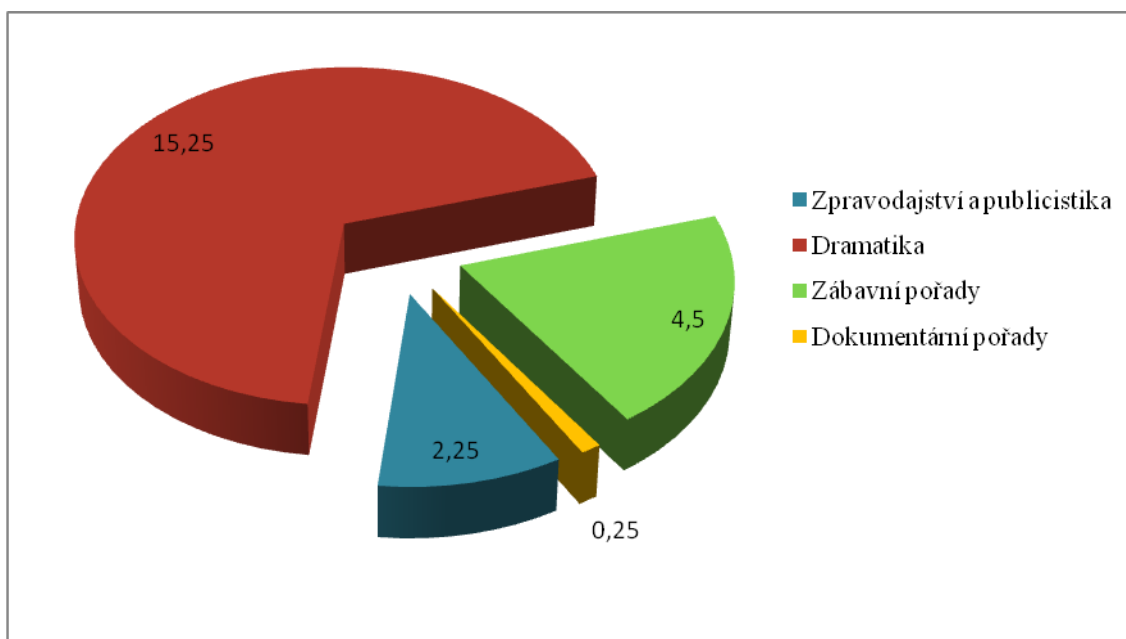


Zdroj: Autor

Ostatní typy pořadů se v daném období nevysílaly.

Na Primě byl ve zkoumaném období průměrný počet pořadů následující:

Graf č. 6- Poměr pořadů za průměrný všední den z období 28. 4. - 2. 5. 2014 - Prima



Zdroj: Autor

Jak lze vysledovat z grafů, po rozboru týdenního programu ze dnů 28. 4. – 4. 5. 2014 veřejnoprávní ČT1 a komerčních stanic Nova a Prima jsem zjistila, že na obou komerčních stanicích převažuje dramatická tvorba a to především ve formě seriálů. V podstatě celý všední den plní tyto stanice vysílací čas seriály především zahraniční výroby. V případě Novy se objevují i seriály české tvorby. Na Primě pak od půlnoci do prime-time jen zřídka. V prime-time tyto komerční stanice nasazují rovněž seriály spíše domácí tvorby, filmy nebo zábavní show (viz. následující Tabulka č. 5 a Graf č. 7).

Ve srovnání s Českou televizí lze tedy konstatovat, že ČT1 se od komerčních stanic liší pestrostí programu. Zatímco na komerčních stanicích nadpoloviční většinou převažuje dramatická tvorba převážně ve formě seriálů, ČT1 poskytuje více než seriály i další dramatickou tvorbu, zábavu, soutěže, magazíny, dokumenty, zpravodajství a publicistiku. Tyto formáty se vyskytují i na komerčních stanicích, ale v mnohem nižší míře. Česká televize na svém prvním kanálu také vysílá více tvorby českého původu – ať už jde o dramatiky či tvorbu pro děti. Ta se na komerčních stanicích kromě výjimek vyskytuje spíše v podobě zahraničních animovaných seriálů. Jistý kvalitativní rozdíl lze vidět i ve formě a tématech zábavních pořadů. ČT1 poskytuje v mnohem větší míře zábavné magazíny o nejrůznějších, mnohdy i praktických, tématech. Jako příklad lze uvést premiérové *Polopatě*, *Vše o vaření*, *Herbář* nebo i reprízované *Bydlení je hra* či *Kaleidoskop*. Nova a Prima sází více na soutěže, reality show zahraničního formátu či na bulvárnost v magazínech o celebritách.

Pokud jde o víkendové vysílání, vykazuje jak prvky podobnosti, tak i určité rozdíly. Všechny tři stanice (ČT1, Nova, Prima) během víkendu odvysílají přibližně stejný počet pořadů z kategorie Dramatika, tedy seriály, filmy a inscenace. Všechny se v nějaké míře věnují tvorbě pro děti a zábavě - magazínům, soutěžím, a podobně.

Vysílání komerčních stanic se o víkendech vyznačuje odklonem od seriálů. Přednost dostávají filmy a dále pak tvorba pro děti, které, vzhledem k tomu, že právě nejsou ve škole, nacházejí právě o víkendu a svátcích v komerční televizi více atraktivních pořadů. I tato tvorba pro děti, objevující se hlavně v ranních a dopoledních hodinách, má hlavně formu seriálů, především animovaných. Pokud jde o víkendový prime-time, je podobný tomu ve všedních dnech – seriály, filmy, zábava.

Čím se tedy ČT1 liší, je větší časový prostor věnovaný zpravodajství, publicistice a dokumentární tvorbě o víkendu. Neopomíná ani vzdělávací a poučné pořady. Podobně tomu bylo při státním svátku 1. května, kdy však prostor pro

zpravodajské a publicistické pořady omezila i ČT1 a program věnovala hlavně zábavě, filmům a seriálům.

Jedna z hypotéz, které chci potvrdit, nebo vyvrátit, se týká **prime-time**, tedy vysílacího času mezi 19:00 a 22:00. Zajímalo mne, zda se vysílání veřejnoprávní ČT1 a komerčních Novy a Primy v tuto dobu podobá typy pořadů. Po analýze programu jsem zjistila údaje uvedené v Tabulce č. 5 a Grafu č. 7, které ukazují jaké typy pořadů a v jakém množství se ve zkoumaném týdnu vysílaly na daných stanicích v prime-time.

Tabulka č. 5 – Pořady v programu ČT1, Nova a Prima v prime-time

Kategorie/ Stanice	Zpravodajství a publicistika	Dokumentární pořady	Dramatika	Zábavní pořady
ČT1	9	2	11	4
Nova	8	0	14	7
Prima	8	0	7	11

Zdroj: Autor

Tabulka č. 5 zobrazuje počet jednotlivých pořadů v prime-time za celý týden. Následující Graf č. 7 pak jejich procentuální podíl na časové stopáži prime-time, která za celý týden tvoří 21 hodin (1260 minut).

Na ČT1 byla stopáž jednotlivých kategorií v prime-time uváděná v hodinách následující:

Zpravodajství a publicistika: 8 (38,1%); Dokumentární pořady: 1,2 (5,7%);
Dramatika: 8,5 (40,5%); Zábavní pořady: 3,3 (15,7%)

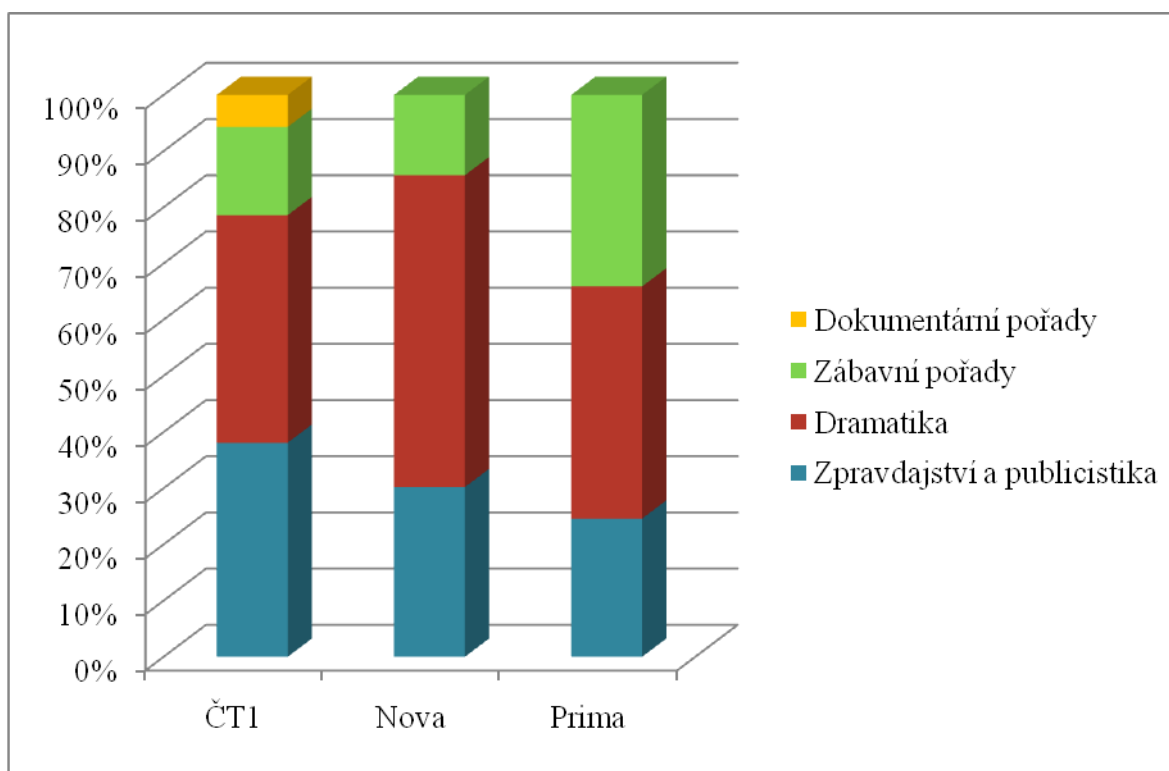
Na Nově byla stopáž v hodinách takováto:

Zpravodajství a publicistika: 6,34 (30,2%); Dramatika: 11,66 (55,5%); Zábavní pořady: 3 (14,3%)

Na Primě byla stopáž jednotlivých kategorií, rovněž uváděná v hodinách, následující:

Zpravodajství a publicistika: 5,17 (24,6%); Dramatika: 8,66 (41,3%), Zábavní pořady: 7,17 (34,1%)

Graf č. 7 – Podíl typů pořadů v programu ČT1, Nova a Prima v prime-time



Zdroj: Autor

U podobných rozborů je ale nutné myslet i na to, že dnes má každá ze společností, které zkoumané stanice provozují, několik dalších stanic, kde naopak může vysílat větší poměr pořadů, které zde schází. Například Prima je doplňována kanálem Prima Zoom, kde se vysílají dokumentární pořady, Nova stanicí Nova sport, a tak dále. Pokud ale zkoumám čistě stanice ČT1, Nova a Prima, které patří mezi nejsledovanější, lze konstatovat, že Nova a Prima jsou si velmi podobné. ČT1 se od nich ale programovým schématem liší.

Po rozboru týdenního programu stanic České televize a komerčních Novy a Primy jsem tedy potvrdila následující hypotézy (3d, 3f, 3g):

3d - Česká televize (ale) vysílá i pořady, kterými se výrazně neliší od komerčních stanic a to zejména na kanálu ČT1.

Ano, je pravda, že Česká televize vysílá i typy pořadů, které se vyskytují na komerčních stanicích. V celkovém poměru typů pořadů se ale od komerčních stanic výrazně liší a to i na kanálu ČT1.

3f - ČT1, zejména v prime-time (19:00 – 22:00), vysílá stejné typy pořadů, jaké ve stejnou dobu vysílají Nova a Prima.

Ano, vysílají v prime-time shodně zpravodajství, seriály, filmy a zábavné pořady. Na České televizi se navíc někdy vyskytuje také dokumentární tvorba a publicistika, která se zřídka objevuje i na komerčních stanicích. V případě České televize a dramatiky lze ale také vyzorovat odlišnost ve větší podpoře nové domácí filmové a seriálové tvorby.

3g - Část vysílání komerčních stanic Nova a Prima vykazuje znaky vysílání média veřejné služby, podíl této části je ale výrazně nižší než u veřejnoprávní ČT1.

Ano, část vysílání komerčních stanic Nova a Prima vykazuje prvky veřejné služby (zábava, zařazování původní tvorby, zpravodajství), ale tato část je v celku výrazně nižší než u ČT1, a navíc je více rysů vysílání veřejné služby, které tyto stanice nenaplnují, než těch, které plní. Jako příklad úkolu, který Česká televize plní a komerční Nova a Prima ne, uvádím kritérium tvorby programového schématu – to má veřejnoprávní vysílatel tvořit tak, aby mohlo zaujmout širokou veřejnost, ale neopomíjelo menšinové zájmy – a to ať už jde o témata, nebo žánry.

Naopak jsem nepotvrdila tuto hypotézu:

3e -Nejsledovanější stanice ČT1 se od nejsledovanějších komerčních stanic Nova a Prima výrazně neliší, protože se snaží vyhovět potřebám nejširšího spektra diváckých skupin.

Ne. U této hypotézy jsem dospěla k opačnému závěru. Nejen, že se ČT1 od komerčních stanic liší, ale naopak se podle mě snaží vyhovět potřebám co nejširšího spektra diváků, zatímco Nova a Prima nikoli.

2.3 Analýza vybraných pořadů

Nechci tvrdit, že Česká televize plní veřejnou službu stoprocentně. Stejně tak snažit se říct v jaké konkrétní míře jí plní, by vyžadovalo složitý a dlouhý výzkum, který by navíc byl opřený pouze o ne zcela dostatečnou definici vysílání veřejné služby v České republice. Snažím se v této práci hlavně nastínit, čím Česká televize veřejnou službu v oblasti vysílání podle mě plní, ukázat na to, čím se odlišuje od komerčního sektoru a čím je tudíž její existenci možné opodstatnit.

2.3.1 Metodologie

Jako metodu pro analýzu vybraných pořadů lze použít obsahovou analýzu. Ta bývá podle *Slovníku mediální komunikace* (2004) „popisována jako standardizovaná, systematická a intersubjektivně ověřitelná kvantitativní metoda analýzy zjevného obsahu komunikace“ (Reifová et al., 2004, p. 21). Obsahová analýza se tedy zabývá zjevným, nikoli latentním obsahem. Důležité je, aby byl na všechny objekty zkoumání užitý stejný postup (Reifová et al., 2004). Já jsem ke svému rozboru nakonec využila více kvalitativní analýzu dokumentu.

Tabulka č. 6 – Kategorie a podkategorie pořadů a kritéria jejich veřejnoprávnosti

<i>Kategorie</i>	<i>Podkategorie</i>	<i>Kritérium veřejnoprávnosti</i>
A. Zpravodajství a publicistika	Zpravodajské relace, Diskusní pořady Př: <i>Události, Otázky Václava Moravce, Reportéři ČT</i>	Řazení zpráv podle možného dopadu na obyvatele ČR Prostor pro regionální zpravodajství Vyváženost Tvorba původních příspěvků
B. Dokumentární	Dokumentární film, magazín, seriál Př: <i>Pot, slzy a naděje</i>	Prostor pro celospolečenská i menšinová témata Podpora tvorby týkající se domácích témat
C. Umělecké	Pořady o hudbě, divadle, výtvarném umění a literatuře Př: <i>Artmix, Průvan, záznamy koncertů</i>	Pokrytí jednotlivých oblastí umění Pluralita Prostor i pro alternativu
D. Dramatické	Inscenace, film, seriál Př.: <i>Vyprávěj, První republika</i>	Původní tvorba Prezentace českých filmů a seriálů

E. Sportovní	Magazíny, dokumenty a další pořady věnující se sportu Př. <i>Vertikal, Hokejbal – MS juniorů 2014, Cyklotoulky</i>	Přibližování špičkových soutěží stejně jako prostor i pro menšinové a okrajové sporty
F. Zábavní	Magazíny, talk-show, soutěže, zábavné show Př.: <i>Všechnopárty, Zázraky přírody, Nejchytřejší Čech</i>	Neslouží jen zábavě Podpora poznání, soudružnosti společnosti, vědomí příslušnosti k ČR
G. Vzdělávací	Vzdělávací a osvětové magazíny Př.: <i>Kalendárium, Besipky</i>	Populárně-vzdělávací pořady Významná i menšinová témata Rozmanitost – pro různé skupiny
H. Pro děti a mládež	Pohádky, filmy a seriály pro děti a mládež, soutěže a magazíny pro děti a mládež Př.: <i>Mistr E, Studio Kamarád</i>	Vlastní výroba Vzdělávání a výchova Popularizace sportu

Zdroj: Autor

2.3.2 Rozbor vybraných pořadů

Vybrané pořady a jejich jednotlivé díly k rozboru jsem volila dle toho, které se vysílaly v již dříve zkoumaném období 28. 4. 2014 – 4. 5. 2014. Výjimkou byl pouze pořad v kategorii Zpravodajství a publicistika.

A. Zpravodajství a publicistika

Ze zpravodajství a publicistiky jsem pro rozbor zvolila zpravodajskou relaci *Události*, kterou mohu porovnat se zpravodajskou relací komerční televizní stanice. Pro rozbor zpravodajské relace jsem se, na rozdíl od dalších kategorií, rozhodla zvolit jiný termín, než z daného období, a to z důvodu možnosti srovnání s vysíláním komerční stanice TV Nova. Ta v archivu vysílání na svých webových stránkách, na rozdíl od České televize, totiž zveřejňuje zpravodajské relace jen za několik dnů až týdnů zpětně. V době, kdy jsem psala tuto část, byl nejstarší dostupný díl *Televizních novin* TV Nova z 1. 7. 2014. Během období, kdy jsem obě zpravodajské relace rozebírala, ale TV Nova ze svých stránek odstranila i tu, s níž jsem pracovala původně. Relaci z 1. 7. 2014 se mi znovu získat nepodařilo, proto jsem k rozboru, který jsem si mohla i opětovně ověřit, musela zvolit novou relaci, a to až z 9. 7. 2014

Události České televize - 9. 7. 2014

Headliny:

1. „Vyznamenání in memoriam“
2. „Slovenský prezident na Hradě“
3. „Zákon o cestovním ruchu“

Zprávy v uvedeném pořadí (se stopáží uvedenou v minutách a sekundách):

- Čeští vojáci zabití při atentátu v afghánském Bagrámu (11min 29s) – tomuto tématu Česká televize v úvodu relace věnovala přes jedenáct minut. Začala živým vstupem z letiště v pražských Kbělicích, odkud měl odstartovat vojenský speciál mířící pro ostatky čtyř padlých vojáků, pokračovala informací o chystané počtě padlým vojákům – další den v poledne se po České republice rozezněly sirény – a medailích za hrdinství, které se jim in memoriam chystal udělit prezident Miloš Zeman. Zapojila i zprávu o letounu, který měl do Afghánistánu vyrazit, zprávu o vyšetřování útoku v Bagrámu a o stavu pátého, tehdy zraněného, vojáka. Zapojila stříh promluv českého prezidenta Miloše Zemana, slovenského prezidenta Andreje Kisky, premiéra Bohuslava Sobotky z ČSSD, ministra obrany Martina Stropnického z hnutí ANO, náčelníka Generálního štábu Armády České republiky arm. gen. Petra Pavla, redaktora ČT v Afghánistánu, Tomáše Vlacha. Mluvil i chirurg z Traumatologické kliniky Fakultní nemocnice Motol, Edib Jaganjac. Hostem Událostí v živém vstupu byl ministr obrany Martin Stropnický z hnutí ANO.
- Setkání prezidentů České republiky a Slovenské republiky (3min 20s) – první oficiální zahraniční návštěva nového slovenského prezidenta Andreje Kisky, tradičně do Prahy. Zpráva obsahovala především shrnutí prvního dne návštěvy a dalších plánů. Po zprávě následovala krátká pozvánka na pořad Události, komentáře, kde téma bylo dál rozebráno.
- Vývoj cen v Česku (1min 31s) – o statistikách cen – které poprvé za posledních pět let nevzrostly, informace o tom, jak Češi utrácejí, co zlevnilo a co naopak zdražilo atd., mluvil také sociolog Tomáš Kostecký
- Izrael a palestinské hnutí Hamás blízko válečnému konfliktu (2min 13s) – Česká televize zapojila promluvu mluvčího ozbrojeného křídla Hamásu – Abu Obaidy a izraelského premiéra Benjamina Netanjahua

- Restituční spory o veřejná prostranství (47s) – promluvil ústavní soudce Ludvík David

Tím se zpravodajská relace po pěti tématech dostala ke dvacáté minutě, poté následovaly tyto zprávy:

- Vstup z karlovarského Mezinárodního filmového festivalu propojený se zprávou o připravovaném dokumentárním seriálu České televize o subkulturách, Kmeny (2min 25s)
- Silné bouřky v Česku (2 min 1s)
- V Německu zatkli dalšího údajného dvojitého agenta, amerického špiona (26s)
- Brazílie – neúspěch fotbalového týmu a nepokoje v ulicích (2min 1s)

Následujícími čtyřmi reportážemi Česká televize doplnila téma českých vojáků padlých při útoku v Afghánistánu (celkem 8min 18s)

- Uctění památky vojáků padlých v Afghánistánu před budovou Generálního štábu Armády České republiky (1 min 17s)
- Vojenská základna v afghánském Bagrámu (2min 10s)
- Solidarita a přátelství mezi vojáky (2min 43s)
- Smutek kvůli útoku v Afghánistánu v Chrudimi (2min 8s)

Aktuálnímu tématu českých vojáků v Afghánistánu (den poté, kdy došlo k smrtelnému útoku) v relaci celkově věnovala skoro dvacet minut (19min 47s), což bezmála tvořilo polovinu celého dílu.

A relaci dokončila zprávami:

- Novela zákona o cestovním ruchu (1min 4s)
- Nízko-emisní zóny ve městech (2min 2s)
- Spojené státy se stávají největším producentem ropy na světě (2min 31s)

Následovalo pozvání na další relaci *Událostí* na ke sportovním událostem *Branky, body, vteřiny*. Celkem relace měla 12 témat a zhruba 41 minut.

Srovnání: Televizní noviny TV Nova - 9. 7. 2014

Headliny

1. „Česko uctí své padlé vojáky“
2. „Zraněný voják zatím domů nejede“
3. „Hrůzný nález: Lidské ostatky v popelnicích“

Zprávy v uvedeném pořadí (se stopáží uvedenou v minutách a sekundách):

- Čeští vojáci zabiti při atentátu v afghánském Bagrámu (4min 8s) - zpráva o uctění památky vojáků, oproti živému vstupu z kbelského letiště České televize TV Nova zvolila vstup ze střechy svých ateliérů, k tématu použila střih z promluv prezidenta Miloše Zemana, premiéra Bohuslava Sobotky z ČSSD, ministra obrany Martina Stropnického z hnutí ANO a náčelníka Generálního štábu Armády České republiky arm. gen. Petra Pavla, na krátkou zprávu napojila reportáž s medailonky padlých vojáků (včetně jejich fotek s nečitelným obličejem, názorů a vzpomínek známých a výňatků ze sociálních sítí); Následovala pozvánka na zprávu o „propuštěném deviantovi znovu útočícím na Plzeňsku“
- Nález lidských ostatků v kontejneru (1min 43s) – jak popisovali redaktoři TV Nova: Pražská policie řeší další brutální případ, torzo lidského těla a později i další části lidského těla nalezeny na třídící lince
- Návštěva slovenského prezidenta Andreje Kisky v Česku (1min 42s)
- Bouře nad Českem (2min 12s) – rekapitulace toho, co bouře napáchaly spojená s dalším meteorologickým výhledem; mluvili: meteorolog Jaroslav Tuček, mluvčí Hasičského záchranného sboru Královéhradeckého kraje Martina Žahourková a mluvčí ČEZu Šárka Beránková.
- Policie pátrá po čtrnáctiletém chlapci z Přerovska a další (58s) – popis chlapce a výzva o pomoc. Na tuto jinak 26-ti vteřinovou zprávu TV Nova napojila další o ženě, kterou v Plzni srazila sanitka a objevu šakala obecného na Novojičínsku. Celkem tyto tři krátké zprávy trvaly necelou minutu.

Televizní noviny se po pátém uvedení zprávy moderátory dostaly přes desátou minutu celé relace a pokračovaly těmito zprávami:

- Vyhrocená situace na Blízkém východě (1min 47s) – stejně jako Česká televize TV Nova použila ve zprávě výrok mluvčího Hamásu Musira Al Mashriho a izraelského premiéra Benjamina Netanjahua
- Další útok devianta (1min 51s) - dříve avizovaná zpráva o mladíkovi z Plzeňska, který se pokusil o znásilnění
- Brazílie – „Brazílie na kolenou“ (1min 51s) – „Krutá prohra brazilského fotbalového týmu“ a výtržnosti v ulicích spojená s pozvánkou na *Sportovní noviny*

- Výbuch rodinného domu v pražských Hlubočepích (1min 49s)
- Další úmrtí novorozence po domácím porodu (1min 44s)
- Cizinec v Brně v hustém dešti zaparkoval místo v hotelové garáži na schodech a kuriózní případy parkování (1min 42s)
- Odsouzení bankovního lupiče (1min 42s)
- Hazard na železničním přejezdu (1min 49s)
- Krajský soud ve Zlíně zamítl revizní posudek a obnovu procesu v případě smrti na parkovišti v Uherském Hradišti (1min 45s)
- Z Mezinárodního filmového festivalu v Karlových Varech (2min 13s) – spojeno s rozhovorem se Zdeňkem Svěrákem
- Únik plynu z potrubí na Liberecku kvůli chybě dělníků (1min 21s)
- Situace na Ukrajině (1min 26s)
- Test brzdění auta ve volné obuvi (1min 47s)
- Německo – další údajný americký špion (25s) – na tuto zprávu ihned napojila další o srážce dvou letadel v Polsku a startu ruské rakety Angary (všechny tři celkem 57s)
- „Ostravské slunce díky mléku přibývá na váze“ (1min 14s)

Následovalo pozvání na další vysílání stanice. Celkem měla relace 24 témat a 38,5 minuty.

Za zajímavé pro další srovnání považuji i původní rozbor z obou zpravodajských relací ze dne 1. 7. 2014. Pro představu proto uvádím v následující Tabulce č. 7 alespoň headliny relací z obou dat a v Tabulce č. 8 výčet prvních deseti zpráv relací.

Tabulka č. 7 – Headliny relací Událostí a Televizních novin z 1. a 9. 7. 2014

Události 1. 7. 2014	Televizní noviny 1. 7. 2014	Události 9. 7. 2014	Televizní noviny 9. 7. 2014
Růst české ekonomiky	Velký zátah na podvodné prodejce	Vyznamenání in memoriam	Česko uctí své padlé vojáky
Fr. exprezident Sarkozy ve vazbě	Pohřešovanou našli zavražděnou	Slovenský prezident na Hradě	Zraněný voják zatím domů nejede
Kauza vojenského zpravodajství	Izrael zahájil útok proti Palestincům	Zákon o cestovním ruchu	Hrůzný nález: Lidské ostatky v popelnicích

Zdroj: Autor

Tabulka č. 8 – Pořadí zpráv relací Událostí a Televizních novin z 1. 7. 2014 a 9. 7. 2014

Relace; Pořadí	Události 1. 7. 2014	Televizní noviny 1. 7. 2014	Události 9. 7. 2014	Televizní noviny 9. 7. 2014
1.	Růst české ekonomiky	Podvodní prodejci	Atentát na vojáky v Bagrámu	Atentát na vojáky v Bagrámu
2.	Výslech Nicolase Sarkozyho	Dopadení poštovního lupiče	Slovenský prezident v Praze	Nález lidských ostatků mezi odpadky
3.	Děni na východě Ukrajiny	Mostecká uhelná – soudní odvolání	Vývoj cen v Česku	Slovenský prezident v Praze
4.	Protesty právníků proti advokátním tarifům	Prezident na dovolené na Vysočině	Izrael - Palestina (Hamás)	Silné bouřky v Česku
5.	Podpora rodin s dětmi	Zneužívání dětí v Českém Krumlově	Restituční spory – veřejné prostory	Pátrání po čtrnáctiletém chlapci
6.	Ochrana zdravotníků před agresivními	Záchrana života důchodkyně z Pardubic	MFF Karlovy Vary	Žena v Plzni sražená sanitkou
7.	Spor VZP a pražského protonového centra	Procházka s Bohuslavem Sobotkou	Silné bouřky v Česku	Objev šakala obecného na Novojičínsku
8.	Izrael - Palestina (Hamás)	Záhadná smrt mladé ženy	Německo – další americký špion	Izrael - Palestina (Hamás)
9.	Volba šéfa Evropského parlamentu	Izrael – Palestina (Hamás)	Debakl brazilského fotbalového týmu	Pokus o znásilnění na Plzeňsku
10.	Doktor Martin – nový seriál ČT	Státní úředníci v ČR a jejich mzdy	Atentát na vojáky v Bagrámu (<i>pokračování</i>)	Debakl brazilského fotbalového týmu

Zdroj: Autor

Po srovnání s využitím informací z obou relací (1. 7. 2014 a 9. 7. 2014) nejvýrazněji vyplývá to, že se obě mnohdy liší nejen v pořadí zpráv (výraznější 1. 7. 2014), ale hlavně i samotnou volbou témat. Ta, která jsou pro relaci *Události* stěžejní, jsou v *Televizních novinách* prezentována jako okrajová, anebo jsou zcela opomíjená. Televizní noviny se také žádné z kauz nevěnují více do hloubky. Na České televizi mělo 9. 7. 2014 první hlavní téma stopáž přes 11 minut. Na komerční stanici to bylo u stejného tématu něco přes 4 minuty. Přestože v některých případech jsou si témata i řazení zpráv obou zpravodajských relací podobná, mohou se lišit pojetím zpracování.

TV Nova se mnohdy snaží o působení na emoce. A to v některých případech nejen přímo výběrem tématu a způsobem zpracování, ale, lze například postřehnout rozdíl i v tom, že TV Nova mnoho svých zpráv doplňuje kulisovým zvukem, a to dramatickou až akční hudbou, která často vůbec s případem neladí. Takový příkladem může být hudba americké skupiny Linkin Park ve zvukové kulise reportáže o turné české skupiny Chinaski (v *Televizních novinách* 1. 7. 2014).

Kodex České televizi ukládá, aby řadila zprávy podle váhy předpokládaného dopadu na diváky a občany České republiky, nemá ale přitom opomíjet mezinárodní vlivy. Stejně tak má Česká televize pečovat o všestrannou informovanost a možnost, aby si divák utvářel svobodné názory, a neměla by za zprávy vydávat pouhé domněnky, což dle mého názoru plní. Pokud jde o záměnu zprávy a domněnky, právě u relace komerční stanice jsem narazila na sporný moment, kdy v úvodu zprávy automaticky mluví o „dvou zavražděných“ a „záhadné vraždě“ a až později vysvětlí, že příčina smrti zatím není potvrzená. Česká televize tvoří původní příspěvky i z regionů. V *Událostech* se také více a předněji věnuje zahraničnímu zpravodajství. TV Nova zas do *Televizních novin* zařazuje v mnohem vyšší míře zprávy kriminálního nebo senzačního charakteru.

B. Dokumentární

Česká televize vysílá řadu dokumentárních pořadů. Mezi už zaběhlé patří například *Na cestě*, *Toulavá kamera* nebo *Postřehy odjinud*, které jsou všechny reportážního a cestovatelského charakteru. K rozboru jsem si ale vybrala premiérový dokumentární seriál České televize *Pot, slzy a naděje*. Ten sleduje několik dětí, které se snaží prorazit v nějakém oboru – dva boxery, modelku, herečku, krasobruslařku, tenistku a houslistu – a jejich rodiče.

Pot, slzy a naděje - 4. 5. 2014

Zhruba 44 minut trvající díl vysílaný ve mnou sledovaném období nese název *A usmívej se u toho*. Je to třetí část šestidílného seriálu. Kamera v něm sleduje jedenáctiletou herečku Nami při pěvecké zkoušce, následném vystoupení a při dabování filmu nebo třináctiletou tenistku Nelly a její rodinu a při setkání s tenistou Radkem Štěpánkem. V díle se také objevuje otec Radka Štěpánka, který žije ve stejném městě jako právě Nelly. Dokument ukazuje, jak se město Karviná prožívalo tenistův příjezd. Díl také sleduje dvanáctiletou krasobruslařku Petru při tréninku, seznamuje nás s jejím

kamarádem. Potom ukazuje Petru s její maminkou a trenérkou na soutěži mladších žáků.

Tento dokumentární seriál splňuje jak kritérium podpory domácích témat a původní tvorby, tak i kritérium neopomíjet menšinová témata. Právě v tomto dokumentu jich je zobrazených hned několik – ne každý bude o krasobruslení mluvit jako o menšinovém sportu, ale pokud se nacházíme v dětských kategoriích, už ho za takové označit můžeme. Také některé z dětí jsou příslušníky menšin. Některé jsou ze svého koníčku nadšené více a některé méně, anebo to méně ukazují do kamery. Tento cyklus plní službu veřejnosti jak jednotlivými díly, tak hlavně ve svém celku. Ukazuje děti z různých míst České republiky, v různém věku a s různými zájmy. Všímá si dětí, rodičů, trenérů i učitelů a jejich obětavosti i cílevědomosti. Je podle mě zajímavý pro děti, mládež i dospělé. Slouží k osvětě, zábavě, poučení i pochopení.

C. Umělecké

Umělecké pořady pokrývají hlavně vysílání stanice ČT art. Česká televize se snaží o pokrytí jednotlivých oblastí umění – výtvarného, vizuálního umění (*Artmix*, *Po Karlově mostě s prof. Františkem Dvořákem*), hudby (*Tečka páteční noci*, *Beethovenova 9. symfonie – koncert pro EU*), literatury (*U zavěšené knihy*), filmu (*Film 2014*, věnuje se i studentskému – v magazínu *Průvan*), scénickému umění (*Divadlo žije!*), vysílá také dokumenty o umění a jeho tvůrcích (například *Renné Margritte: Den a noc*). Právě uměleckými pořady Česká televize výrazně plní požadavek vysílání pořadů pro menšinového diváka. Na stanici ČT art najdeme právě ty typy pořadů, které si komerční vysílatelé nemohou dovolit vysílat, protože z hlediska potenciální sledovanosti pro ně nejsou dostatečně atraktivní. Jedním z takových komerčně neatraktivních, ale veřejnoprávně vynikajících pořadů je například magazín o vizuálním umění *Artmix* nebo filmový magazín vysílaný zpravidla jednou za měsíc, *Průvan*.

Průvan - 28. 4. 2014

Osmý díl magazínu *Průvan* se na rozdíl od předchozích nevěnuje přímo českým nebo slovenským studentům-tvůrcům, ale cizincům, kteří přijeli do České republiky film studovat, a jejich tvorbě.

Právě proto nese první ze tří částí epizody název *Cizinci v Bohemii*. V té se seznamujeme se studentem z Brazílie. Guilherme Burgos Barbosa da Silva vypráví o

tom, jak je pro zahraničního studenta filmu v Čechách nelehké najít si adekvátní téma pro tvorbu. Nemluví ale pouze o filmu, ale také například o jeho vnímání počasí v Čechách. Stejně tak další studentka – Liu Xinzi z Číny – vypráví o tom, jak se dostala na školu v Praze. Rok studia na FAMU jí přišel na stejnou částku, jako by jí v Číně stálo nové auto, které si původně plánovala koupit. Rozhodla se pro dobrodružství a zkušenost ze zahraničí. Vypráví o rozdílech mezi Číňany a Čechy a potížích, které jí potkaly při komunikaci se spolužáky. Následuje povídání s absolventem pražské filmové školy Vishalem Vittalem z Indie, studentkami Fionou Ziegler ze Švýcarska a Joanne Troutner ze Spojených států, absolventem Valeriem Mendozou z Venezuely, studentkami Nan Zhao z Číny a Sangeun Won z Jižní Koreje a ruským studentem jménem Georgij Barklaja. Tito zahraniční studenti či absolventi studia filmu (hraného, animovaného, režie, kamery) porovnávají společnost, ve které vyrůstali, s českou (tak, jak jí poznali), mluví o rozdílech mezi lidmi, mezi přístupy k filmu, o svém studiu a v neposlední řadě o své tvorbě. Všechny rozhovory se prolínají s ukázkami z jejich filmů. Tato krátká díla pak následují ve třetí části epizody - Průvan +. Samotná první část, která nás seznamuje se studenty, trvá hodinu.

V druhé, prostřední, části tohoto dílu je zařazený rozhovor s osobností filmu, tentokrát s Američanem dlouhodobě žijícím v Praze, Genem Deitchem. Tato rubrika pořadu nosívá název Zkušená návštěva a ukazuje osobnosti filmu, které nějakým způsobem přispívají i k filmovému vzdělávání. Gene Deitch je režisér a scénárista animovaných filmů a také autor komiksů, držitel několika mezinárodních ocenění. Jeho vyprávění o vlastní tvorbě, animaci i české společnosti trvá 20 minut.

Ve třetí části pořadu, neboli Průvan +, jsou zařazeny krátké filmy studentů, kteří mluví v úvodní části dílu. Devět snímků (mezi nimi například *Stání*, *Rikki*, *2:1* nebo *Děti snů*) dohromady zabírá necelé dvě hodiny.

Celý díl pořadu Průvan z 28. 4. 2014 pak má necelých 193 minut. Bývá, možná právě pro svou délku, vysíláný v nočních hodinách. Stejně jako ostatní pořady ho ale lze shlédnout kdykoli v iVysílání České televize.

V souhrnu Česká televize pokrývá jednotlivé oblasti umění, snaží se o pluralitu v různých přístupech k těmto oblastem. Pokud jde o žánry, narazíme na magazíny, dokumenty, diskuzní pořady, živé přenosy (*Česká filharmonie – open air koncert 2014*) i záznamy a sestřihy z koncertů (*The Cure: Live 2012*). V programu má místo vážná i moderní hudba, opera, muzikál i divadelní inscenace – hrané i alternativnější loutkové.

Stejně tak se alternativa prolíná i do filmů a dokumentů, a to například v podobě animovaných děl. Program by mohl být samozřejmě ještě mnohem pestřejší, ale prostoru, který stanice má (tedy denně vysílání od osmé večerní hodiny), se České televizi daří udržovat pestrost programu i pevné místo pro různé žánry a přístupy.

D. Dramatické

Ve vysílání České televize najdeme řadu dramatických pořadů. V programu se objevují zahraniční filmy (*Sherlock III*, *Dva muži ve městě*) a seriály (*Příběhy Alfréda Hitchcocka*), domácí filmy (*Sametoví vrazi*, *Poslední cyklista*) a seriály (*Clona*, *První republika*, *Marta a Věra*), zfilmované povídky (*Nejlepší Bakaláři*), premiérová i starší díla. V tom si je Česká televize vesměs podobná s komerčními vysílateli. Při prvním pohledu do programu bychom nemuseli objevit žádný rozdíl. Jak jsem už psala dříve, na komerčních televizních stanicích převažuje dramatika zahraniční výroby. Najdeme zde ale i původní, českou, tvorbu. Společným trendem všech mnou už dříve sledovaných stanic (ČT1, Nova, Prima) je vysílání takzvaných rodinných seriálů – *Ordinace v Růžové zahradě 2* (premiéra, Nova), *Cesty domů II* (premiéra, Prima) nebo *Vyprávěj* (repríza, ČT1) a *První republika* (premiéra, ČT1). A právě *První republika* dává prostor pro to demonstraci toho, v čem Česká televize přináší něco navíc.

První republika - 2. 5. 2014

Rodinný a historický seriál České televize mapuje, stejně jako jeho úspěšný předchůdce, seriál *Vyprávěj*, určitou etapu dějin naší země. Tentokrát jde o období mezi lety 1918 a 1945. Doba tvoří pozadí příběhu ústřední rozvětvené rodiny a dalších lidí s ní spjatých, v tomto případě rodiny Valentových. Přestože tyto postavy představují hlavně příslušníky tehdejší vyšší společenské vrstvy, v seriálu je řada dalších z různých vrstev společnosti, nejde tedy pouze o pohled do dění mezi bohatými, ale poměrně komplexní vykreslení tehdejších poměrů.

Celým seriálem se prolínají kromě dobového dění a života rodiny Valentových dvě hlavní zápletky - vyšetřování předválečné vraždy rodičů jedné z hrdinek, Kláry Léblkové (později Valentové) a milostný trojúhelník ženy a dvou bratrů – nešťastná láska Vladimíra Valenty a Kláry Léblkové-Valentové provdané za jeho bratra Jaroslava. Díl ve mnou sledovaném období nese název *Bratrská láska*. Pokračuje vyšetřováním oné vraždy. K jejímu spáchání se zatím přihlásil otec Alois Valenta, přestože všichni tuší, že

to tak nebylo. Vzájemně se podezřívají i dva z bratrů Valentových – Vladimír a Jaroslav. Jejich otec Alois svým falešným přiznáním chce synům poskytnout prostor pro hledání skutečného vraha. Starší Jaroslav ale navíc podplácí lékaře, který má Vladimíra usvědčit. Vladimíra podezřívá i bratr Kláry, Kryštof Lébl. V díle procházíme prostředím měšťanských vil, vězením, policejní stanicí, továrnou, lékařskou ordinací i vesnicí. Přestože se vyšetřování během 51 minut příliš neposune, děj je poutavý a stále se vyvíjí. Na tomto seriálu bych především ocenila způsob, jakým přibližuje dějiny naší země.

V souhrnu o dramatické tvorbě ve vysílání České televize mohu říci, že plní požadavky podpory původní tvorby i prezentace českých filmů a seriálů. Stejně tak tato kritéria plní i komerční stanice Nova a Prima. U rozebraného seriálu *První republika* (stejně jako u typově podobného seriálu *Vyprávěj*) ale vidím přidanou hodnotu. Tato tvorba zábavnou formou přibližuje historii. Nejen dobové události, ale i tehdejší chování, zvyky a způsob života. Užívá i širokou paletu rekvizit (například oděv nebo vybavení domácnosti). Příběhy postav jsou ovlivněny tehdejšími událostmi a připomínají některé mezníky naší historie. Česká televize těmito typy seriálů podporuje soudružnost společnosti a rozvíjí kulturní identitu obyvatel České republiky, jak to po ní vyžaduje Zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi.

E. Sportovní

Na ČT4 sport převážně se vysílají rozmanité pořady věnující se sportu. Česká televize pokrývá jak významné sportovní události (např. Olympijské hry, Tour de France), tak i méně významné či juniorské kategorie sportovních akcí (např. MS juniorů v hokejbalu). Samozřejmě ve vysílání nelze pokrýt celou škálu sportovního dění u nás a ve světě. Česká televize ale nabízí dostatečnou rozmanitost jak v družích sportů (fotbal, běh, rugby, šachy, cyklistika, kanoistika, in-line hokej, tanec, atletika, basketbal, golf a další), tak i v typech pořadů. V programu najdeme sportovní zpravodajství (*Branky, body, vteřiny*), magazíny (*Spurt, Golfmagazín, Vertikál, BasketManie*), přímé přenosy a záznamy sportovních událostí, diskusní pořady (*Na slovíčko...*), reality show (*S ČT sport na vrchol*) pořady dokumentární charakteristiky (*Cyklotoulky*), sportovní filmy, archivní pořady a další. Neopomínají ani handicapované, například v dokumentu o cyklistickém závodu pro handicapované *Spolujízda*.

Vertikal - 30. 4. 2014

K rozboru jsem zvolila magazín o outdoorových sportech a outdoorovém trávení volného času *Vertikal*. Zhruba půlhodinový díl vysílaný ve mnou sledovaném období obsahoval dvě témata – celodenní závod na zasněžené Lysé hoře a výklad techniky ledolezení. K tomu byla přidána soutěž o účast na expedici na BroadPeak v Pákistánu.

Pořadem provází dva „hrdinové“ – Ondra a Nasty. Spolu s davem dalších lidí jsme je sledovali ve výběhu/výstupu a sestupu při 24hodinovém vytrvalostním závodu na Lysé hoře pokryté sněhem. Vyjadřování průvodců ve vzájemných dialogích by mohl leckterý kritik, zaměřený na jazykovou stránku, ohodnotit jako ne zcela veřejnoprávně-bezchybné. Příkladem může být věta Nastyho v 10 minutě 53 sekundě - „*Kámo, já jsem fakt, jako já nekec.. (smích).. nekecam ani větu, já jsem fakt úplně vyždímanej...*“ Svěží a mladistvý jazyk, mnohdy ovlivněný nehranou únavou, ale patří k jejich image a oživuje pořad tak, aby bavil i mladší generace mnohdy vyhledávající jiné typy pořadů. Zároveň není takový, aby musel někoho nutně urážet. Při závodu sledujeme nejen Ondru a Nastyho, ale také další závodníky. Reportáž je prokládána dialogy s nimi i s odborníkem. Druhá část pořadu se věnuje kurzu ledolezení na ledovou stěnu na Vysočině. Jeden z organizátorů popisuje vznik nápadu, průběh tvorby ledové stěny, ukazuje, co je k lezení po svislém ledu třeba. Následuje rozhovor Ondry s jedním z lektorů, s účastnicí ledolezení a nakonec sledujeme Ondru za pomoci podrobné instruktáže při přípravě a pak při samotném lezení.

Kritérium přibližování špičkových soutěží stejně jako prostor i pro menšinové a okrajové sporty tedy Česká televize plní. Konkrétně pořad *Vertikal* je jedním z těch, který se věnuje menšinovému sportu. Tento a mnoho dalších (*Spolujízda, V šachu, Taneční hrátky s Honzou Onderem* – pořad pro děti) patří mezi ty, které komerční televizní stanice nenabízejí. Na těch naopak narazíme výhradně na sportovní pořady přitažlivé pro většinové publikum, jako jsou například přenosy z Formule 1.

F. Zábavní

Česká televize poskytuje zábavu v různých formách. Kromě filmů a seriálů řazených v jiné kategorii v programu najdeme četné zábavní magazíny (*Sama doma, Vše o vaření, Polopatě*), které mnohdy nesou i charakteristiky vzdělávacích pořadů. V programu dále narazíme na různé zábavní show (*Televarieté*), talk-show

(*Všechnopárty*) nebo soutěže (*Taxík*, *AZ-kvíz*, *Nejchytřejší Čech*), které se také snaží zábavu zkombinovat s nějakou další hodnotou, kterou nejčastěji bývá poznání. Mimo mnou sledované období, tedy 28. 4. – 4. 5. 2014, můžeme v programu České televize najít i další typicky veřejnoprávní zábavní pořady, které kromě zábavy slouží k pomoci druhým (například *Pomozte dětem*). K rozboru jsem si zvolila zábavnou soutěž *Nejchytřejší Čech*.

Nejchytřejší Čech - 3. 5. 2014

Zábavná show, ve které se soutěžilo o milion korun, má celkem šest televizních dílů. Těm předcházely konkurzy. V následujících pěti dílech se utkalo 24 finalistů. Soutěž má různé disciplíny ověřující bystrost, pohotovost a schopnost logického myšlení. Provází jí moderátor Roman Šmucler. V šestém díle pak následuje samotné finále těch nejlepších. Mnou sledované období zahrnuje 4. soutěžní večer. Díl trvá téměř 1,5 hodiny. Lidé z různých míst České republiky a s různými zájmy poměřují své inteligenční schopnosti při různých typech úkolů. V tomto díle se utkalo šest lidí. Ještě před samotné utkání je vždy zařazený medailonek soutěžících a krátký rozhovor s nimi.

V první disciplíně první dvojice soutěžících, knihovnice Alena a student Jiří, ověřovali svou sociální inteligenci pomocí hádání hlasů patnácti lidí. Měli odhadnout podle zvukové ukázky, komu z patnáctky lidí stojících před nimi, hlas patří. Více bodů získal Jiří.

V další disciplíně se utkali dva středoškolští učitelé Petra a Jaroslav. Ti závodili v disciplíně, která ověřovala znalosti českého jazyka v kombinaci s koordinací pohybů. Po objevení se skupinky slov (nejprve trojice, poté čtveřice) musí soutěžící pomocí mávnutí ruky vyřadit ta, která jsou gramaticky nesprávná a nechat na místě jedno, které je správné. Zde zvítězil Jaroslav.

Třetí dvojice složená ze studentky a fotbalistky Evy a ředitel Centra sociálních služeb, Miloš. Ti soutěžili v disciplíně „Sopka“ – soutěžící mají na obrazovce každý svou animovanou sopku, při správném zodpovídání různých logických úkolů se jejich sopka plní lávou a vyhrává ten, jehož sopka první exploduje. Více bodů získal Miloš.

Tyto tři disciplíny jsou od dalších oddělené krátkou vsuvkou v podobě pokusů „pouličního vědce“ v roli Jiřího Havelky. Na několika experimentech ukazoval, jak funguje davové chování – například, když na chodník umístil imaginární lano a plochý čtverec a čekal, co se stane, pokud se budou lidé objektu vyhýbat. Skupina nic

netušících lidí jdoucích za spolupracovníkem, který se objektům vyhnul, ho napodobovala. Vsuvka s experimentem Jiřího Havelky následuje pak i v další části pořadu.

V druhé polovině pořadu pokračovala samotná soutěž. Další disciplína zapojila všechny soutěžící najednou a pomocí rébusů testovala verbální a vizuální schopnosti. Po této disciplíně a rozstřelu zůstala jen pětice soutěžících. Ty postupně čekaly další disciplíny, při kterých museli zapojovat paměť, logický úsudek a pohotovost. Z pětice soutěžících nakonec zůstává jen Jiří (postupující díky vyššímu počtu bodů do finále) a Jaroslav (postupující do semifinále).

Tento pořad celkově neslouží pouze k zábavě. Nutí lidi u televizních obrazovek také přemýšlet. Díky svému názvu *Nejchytřejší Čech* podle mě podporuje i vědomí příslušnosti k ČR. Určitě nerozvrací společnost a podporuje poznání. Mohu tedy říci, že kritériím, jak jsem si je definovala v Tabulce č. 6 výše, vyhovuje.

Srovnání: TV Prima – Máme rádi Česko 28. 6. 2014

Zábavní pořad v podobě soutěže, vysílaný shodně v prime-time a rovněž nesoucí Čechy v názvu je soutěž TV Prima – Máme rádi Česko. Všechny jeho díly nejsou na jeho internetových stránkách dostupné. Ke sledování pro porovnání jsem tedy zvolila díl z roku 2013, znovu vysílaný 28. 6. 2014. Tento pořad trvá podobně jako *Nejchytřejší Čech* České televize asi 1,5 hodiny. Provází jím moderátor Libor Bouček. Nefunguje na principu neznámých soutěžících z řad diváků. V této soutěži soupeří dva týmy veřejně známých osobností pod vedením dvou kapitánů – Jakuba Prachaře a Lou Fanánka Hagena. Zde se však nesoutěží o peníze, jde čistě o zábavu (a pro celebrity o možné zviditelnění se). Dva týmy se utkávají ve znalostech o České republice – ať už z historie, zeměpisu, umění (hlavně českého filmu a hudby) nebo sportu a dalších oblastí. I zde jsou disciplíny různorodé a divák se nenudí. Soutěž zahrnuje ukázky z filmů, hudby, kreslení a další zpestření. Obě soutěže (*Nejchytřejší Čech* i *Máme rádi Česko*) vznikly podle formátu stejné soutěže ze zahraničí.

Soutěže jsou si, vzhledem k atraktivitě pro diváka, podobné. Shodují se i v tom, že neslouží jen zábavě, ale i poznání. *Máme rádi Česko* TV Prima podle mě ve srovnání s *Nejchytřejším Čechem* ještě více a o něco více také podle mě podporuje soudružnost společnosti a vědomí příslušnosti k ČR.

G. Vzdělávací

V programu České televize najdeme hned několik poučných pořadů. Nebudeme-li mezi ně zařazovat poučné až vzdělávací pořady z kategorií Pro děti a mládež (kde se jich vyskytuje celá řada, například *Angličtina pro nejmenší* nebo *Mistr E*) a Sportovních, stále najdeme řadu vzdělávacích pořadů. Mnoho z nich má i charakteristiky dokumentů (*Duše Evropy*, *Kamera na cestách*). Mezi pořady s převažující charakteristikou vzdělávání či poučení, které se v programu objevily ve mnou sledovaném období (28. 4. – 4. 5. 2014) bych zařadila především *Kalendárium* (o zajímavých výročích), *Besipky* (rady řidičům) a populárně-vzdělávací pořad *Kouzelné bylinky*.

Kouzelné bylinky - 4. 5. 2014

Magazín *Kouzelné bylinky* zábavou formou učí diváky o kouzlech lidového léčitelství a bylinkářství. V každém díle moderátorka Simona vyráží nejen do přírody a na zahrádku, ale také za odborníky například z řad léčitelů či lékařů, za bylinkáři i kuchaři. Ti všichni s ní diváka učí, jak bylinky pěstovat, co všechno je s nimi možné dělat, či představují léčebné systémy využívající k terapii bylinky.

Mnou sledovaný díl nese název *Pro dobrou náladu*. Simona v něm ukáže, jak správně sbírat bylinky a co s nimi poté udělat. S kuchařkou Evou připraví snídani z ovesných vloček, semínek, ořechů a ovoce. Následuje pětiminutový rozhovor s MUDr. Davidem Frejem z Centra ajurvédské medicíny. Poté se krátce podíváme k Simoně na dvorek, kde chová slepice. Pořad pokračuje delší, asi sedmiminutovou, pasáží o historii bylinkářství v Českém Krumlově. Další dvě kratší, zhruba dvouminutové, kapitoly dílu ukazují, jak si namíchat drink pro dobrou náladu (z bazalky, hroznového vína a dalších přísad) a seznámí nás s bylinou Levandulí lékařskou. Poslední etapa jinak 25-ti minutového dílu pořadu je věnovaná návodu na přípravu levandulové koupele.

Přestože chvílemi mám při sledování pořadu pocit, že více než na praktické návody klade důraz na vizuální a auditivní atraktivitu, je třeba uznat, že se snaží být naučný i zábavný. I tak si z něj divák odnese řadu poznatků. Nejsou to sice vědomosti celospolečensky významné a pro každého důležité, ale mohou být zajímavé pro lidi, kteří jsou příznivci zdravého či alternativního životního stylu, ekologie, bylinkářství, kořenářství, nebo třeba jen přírody. Na své si přijdou různé skupiny lidí, vždy v závislosti na složení konkrétního dílu. Z těch ostatních mohu zmínit například díly

věnované bylinkám na bolest zubů, bylinkám pro děti a maminky, byliny na kašel a virózu, na hubnutí nebo bylinným likérům a pivu. Tento pořad nabízí pestrost i alternativu.

V programu by se měly vyskytovat vzdělávací pořady pro různé skupiny lidí (*Besipky* – pořad s radami řidičům, *Být v obraze* - populárně-vzdělávací pořad o médiích, *Mistr E* – pořad pro děti). Měly by postihovat významná i menšinová témata a v neposlední řadě by se měly snažit být populárně-vzdělávací. U dětských vzdělávacích pořadů tomu tak bezpochyby je a neváhám s tímto označením ani u rozebíraných *Kouzelných bylinek*.

H. Pro děti a mládež

V kategorii Pro děti a mládež Česká televize poskytuje širokou paletu druhů pořadů. V programu hlavně stanice ČT :D, ale také ČT2 najdeme řadu pohádek (*Nepovedený kouzelník*), filmů a seriálů pro děti a mládež, stejně jako i zpravodajství pro dětského diváka (*Zprávičky*) a magazíny s rozmanitou tematikou – *Hýbáňky*, *Čítanka*, *Draci v hrnci* (o vaření), *Mistr E* (o slušném chování), *Jogínci*, *Lvičata* (o sportu), *Šikulové* (o tvoření a vyrábění) nebo *Angličtina pro nejmenší*. Ve vysílání najdeme přejaté pořady i rozsáhlou vlastní tvorbu České televize. A mnoho z jejích pořadů nemá na tuzemských komerčních stanicích konkurenci. Například *Mistr E*, ve kterém děti zábavnou formou, díky jedné obyčejné rodině a takzvanému Království Etikety, poznávají, jak se chovat ke starším lidem, v divadle, u lékaře, na ulici či ve vlaku, je typickým příkladem toho, jak může vypadat pořad pro děti plnící službu veřejnosti. Propojuje zábavu a výchovu. Navíc pochází z dílny České televize. Stejně jako mnoho dalších, které rovněž plní požadavky Kodexu. Zde si přímo dovoluji citovat odstavec 2.2. *Kodexu České televize* z článku o tvorbě pro děti a mládež: „Česká televize nabízí dětským divákům především zprostředkování tradice české i světové pohádky, filmy pro děti a mládež, soutěže, vzdělávací a výchovné pořady. Přispívá rovněž ke kulturní orientaci a popularizaci sportu mezi dětmi a dospívajícími. Za důležitý závazek v této oblasti třeba považovat vytváření podmínek pro rozvinutí původní tvorby adresované dětem a mládeži. Tento závazek je umocněn vědomím, že Česká televize je v tuzemsku hlavním a prakticky jediným stálým producentem televizní tvorby pro děti a mládež“ (Česká televize, 2003, pp. 9-10).

Přestože ČT :D nabízí pestrou škálu specifických pořadů, na kterých lze demonstrovat plnění služby veřejnosti, k rozboru jsem si zvolila *Studio Kamarád* vysílané v sobotu a neděli ráno na stanicích ČT2 a ČT :D. Vybrala jsem si ho proto, že na komerčních stanicích v tuto dobu také vysílají pořady pro děti a mládež, což mi umožní následně tyto úseky srovnat.

Studio Kamarád - 4. 5. 2014

Pořad pro děti s několikaletou tradicí zaujímá pevné místo v programu. Každé víkendové ráno mezi 7:30 a 9:00 mohou děti trávit v doprovodu široce známých plyšových postav. Těmi jsou Jů a Hele, Muf spermuf, Hary Šoumen, Tryskomyš a Fámula. Každý díl obsahuje několik pohádek či dílů seriálů pro děti a je doplněný rozhovory těchto postaviček, které pak vždy uvedou právě pohádku, moderátorů, někdy i návštěvami hostů a písničkami.

Mnou sledovaný díl obsahuje deset takovýchto scének plyšových loutek. Hned v té úvodní se Muf mění v malíře maestra Mufasa. V druhé předělovací scéně Mufaso kouzlem, pomocí malování, přemění Jů a Heleho na oslíky. Ve třetí scéně Muf – Mufaso promění za doprovodu písničky Tryskomyši na kocoury. Maluje si i ve čtvrté scéně a v té svou kamarádku Fámulu přeškrtně. Fámula si proto v další pauze mezi pohádkami stěžuje další postavičce – Harymu Šoumenovi, strýčkovi s anglickým přízvukem. V šesté scéně pak tedy jde Hary Mufasovy kousky zklidnit, zazpívat pořekadlo pozpátku a vrátí všechno do pořádku. V dalším předělu pak moderátoři spolu s Harym po Mufovi pátrají. Děti do dění pořadu zapojí také tím, že připomene malovací soutěž. Ke konci pořadu pak následují scénky, ve kterých se zpívá, a rozloučení s pozváním na příště.

Scénky plyšových hrdinů jsou proloženy pohádkami domácí i zahraniční tvorby, a to animovanými, loutkovými i hranými. Jsou mezi nimi například české *Maxipes Fík*, *Jak to chodí u hrochů* nebo *Krakonošské pohádky* a zahraniční *Ovečka Shaun*, *Děti z Bullerbynu* a další. Nutno říci, že celý díl je důmyslně promyšlený tak, aby u něj děti zůstaly od začátku až do konce.

Srovnání: ranní vysílání (7:00 – 9:00) TV Nova a TV Prima 4. 5. 2014

Zatímco Česká televize sází na klidný rozjezd víkendového rána dětí, na komerčních stanicích jsou ráno poměrně akční a živé animované seriály. Na TV Nova se děti mohly 4. 5. 2014 ráno zabavit při sledování pořadů *Liga špačků*, *Taz – mania*

III., Looney Tunes: Úžasná Show a KungFu Panda: Legendy o mazáctví. TV Prima vysílala pořady pro děti Avengers – Sjednocení a Dokonalý Spider-Man I, po kterém pak už od osmé ranní hodiny následoval dokumentární seriál Peklo v Pacifiku.

Hlavní rozdíl vidím právě v preferencích typů pohádek. Česká televize a TV Nova podle mě sázejí spíše na mladšího diváka. Pořady na TV Prima pak mohou zaujmout spíše i starší děti. Na TV Nova a TV Prima najdeme výhradně americké animované seriály. Kromě české tvorby postrádají i kontakt s dětmi. Místo něj komerční stanice do mezer mezi pohádkami a seriály pro děti zařazují reklamy.

Zde, v závěru rozboru pořadů, už mohu verifikovat zbývající hypotézy (3a, 3b, 3c):

3a - Česká televize vysílá i o tématech, která komerční televizní vysílatelé nepokrývají.

Ano, Česká televize vysílá i o tématech, kterým se komerční vysílatelé nevěnují (viz. např. Kategorie C - Umělecké pořady nebo kategorie E - Sportovní pořady)

3b- Česká televize vysílá pořady pro všechny skupiny obyvatel a tedy pro většinového i menšinového diváka. (Tak jak je menšinový divák definovaný v Kodexu České televize, tedy pro seniory, nemocné či zdravotně postižené, mladé rodiny, lidi v obtížné životní situaci a národnostní a etnické menšiny žijící na území České republiky.)

Ano, příkladem jsou různorodé sportovní pořady, soutěže a zábavní pořady cílené hlavně na většinové publikum, nebo naopak i pořady namířené pro menšinové publikum (*Zprávy pro neslyšící, Klíč – magazín nejen pro zdravotně postižené, Babylon – magazín o životě národnostních menšin a cizinců v ČR a Čechů v zahraničí, Barvy života – magazín nejen pro seniory, Křesťanský magazín a další*). Některé z nich jsou aktuálně vysílány, jiné se nyní nevysílají. V programu nenalezneme každý den, dokonce ani každý týden, pravidelně pořady pro všechny typy menšin, jak je definuje *Kodex České televize* (2003). Česká televize ale průběžně v různých pořadech tyto požadavky pokrývá.

3c - Česká televize vysílá široké spektrum pořadů – zejména zpravodajských, publicistických, dokumentárních, uměleckých, dramatických, sportovních, zábavních, vzdělávacích a pořadů pro děti a mládež.

Ano, i tuto hypotézu mohu po analýze programového schématu a analýze vybraných pořadů označit za platnou.

Závěr

V této práci jsem představila vznik a vývoj České televize a specifika jejího vysílání. Tomuto popisu předcházela text o vývoji televizního vysílání na našem území a Československé televizi, přestože Česká televize nenavázala na její formu státní televize. Díky zavedení duálního systému vysílání se Česká televize vydala jiným směrem. Jako provozovatel televizního vysílání ze zákona se brzy po svém vzniku musela potýkat s problémem v podobě nástupu konkurenčních komerčních televizních stanic, takzvaných držitelů licence. Ti ke svému vysílání přitáhli velký podíl diváků. Dalším komplikovaným obdobím byl začátek nového tisíciletí, období označované jako krize České televize či televizní krize. Pracovníci zpravodajství České televize se tehdy vzbouřili proti vedení instituce podezřívaného ze spolčení s politickou mocí.

Česká televize se už při svém vzniku coby provozovatel televizního vysílání ze zákona se zavázala k tomu, že bude plnit specifické úkoly veřejné služby. Veřejnou službou v oblasti televizního vysílání se zabývají Zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi a *Kodex České televize* (2003). Proto jsem v další části práce shrnula hlavní body těchto dokumentů, které se vztahují k problematice veřejné služby v oblasti vysílání. Nastínila jsem také význam, který médium veřejné služby hraje ve společnosti. Financováno z peněz vlastníků televizorů, neboli koncesionářů, by mělo být ochráněno před možnými politickými tlaky. Významnou roli hraje veřejnoprávní médium tím, že uspokojuje různé potřeby různých diváků, jak jsem potvrdila v analytické části práce. Vysílá i pořady, které potenciálně nemusejí přinášet zisk a vysokou sledovanost. V teoretické části práce jsem kromě významu nastínila také možnou kritiku existence veřejnoprávní televize, která se nejčastěji vztahuje k ekonomické neefektivnosti, financování a boji o sledovanost. Dále jsem popsala strukturu České televize, jednotlivé úseky a také šest jejích stanic – ČT1, ČT2, ČT24, ČT4 sport, ČT :D a ČT art.

Hlavním cílem práce bylo zjistit, zda Česká televize dodržuje požadavky, které na ní status média veřejné služby klade, a následně popsat, jak tyto úkoly plní, a tím poukázat na specifika ve vysílání veřejnoprávního televizního vysílatele v České republice. Definice úkolů veřejné služby, popsané v textu o legislativním vymezení televizního vysílání veřejné služby, jsem využila pro rozbor v analytické části práce. V té jsem se zabývala jednak rozbohem programového schématu, ale také analýzou vybraných pořadů a srovnáním některých z nich s komerčním vysíláním. Práce svůj cíl splnila. Potvrdila, nebo vyvrátila jsem všechny stanovené hypotézy.

Pomocí analýz programových schémat veřejnoprávních a komerčních televizních stanic a vybraných pořadů jsem zjistila, že vysílání České televize se od komerčního odlišuje nejen programovou skladbou, ale také tématy a typy pořadů. Programové schéma nejsledovanější veřejnoprávní stanice ČT1 je ve srovnání s Novou a Primou rozmanitější v obou směrech. V programu České televize se nachází řada žánrů a pořadů o tématech, která komerční televizní stanice nepokrývají. Například rozsah původní tvorby pro děti a mládež nebo pořadů o umění či sportu ukazuje na jedinečnost vysílání této instituce. Prokázala jsem, že Česká televize se věnuje zpravodajství, publicistice, zábavě, dramatice, dokumentu, sportu, umění, vzdělávání i tvorbě pro děti a mládež a vysílá pro většinového i menšinového diváka. Právě díky tomu o ní můžeme mluvit jako o veřejnoprávní televizi a televizi veřejné služby.

Seznam použitých zdrojů

Použitá literatura:

Bednařík, P., Jiráček, J., & Köpplová. (2011). *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada.

Česká televize. (2000). *Česká televize – věc veřejná: sborník textů k diskusi o roli televize veřejné služby na počátku 21. století*. Česká televize [online]. Přístup dne 20.5.2014, z http://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/publikace-ct/pdf/CT_vec_verejna.pdf

Česká televize. (2003). *Kodex České televize: zásady naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání*. [online]. Přístup dne 11.4.2014 z <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/kodex-ct/>. Praha: Česká televize.

Česká televize. (1993). *Ročenka České televize 1992*. Praha: Česká televize.

Česká televize. (1994). *Ročenka České televize 1993*. Praha: Tiskové a informační středisko ČT.

Česká televize. (1995). *Ročenka České televize 1994. odpovědný redaktor Katarína Bílková & Vít Šnábl*. Praha: Česká televize.

Česká televize. (1996). *Ročenka České televize 1995; odpovědný redaktor Katarína Bílková & Vít Šnábl*. Praha: Česká televize.

Česká televize. (1997). *Ročenka České televize 1996; odpovědný redaktor Katarína Bílková & Martina Petříková*. Praha: Česká televize.

Česká televize. (1998). *Ročenka České televize 1997; odpovědný redaktor Katarína Bílková & Martina Petříková*. Praha: Česká televize.

Česká televize. (1999). *Ročenka České televize 1998; odpovědný redaktor Marcel Kabát*. Praha: Česká televize.

Česká televize. (2000). *Ročenka České televize 1999*. Praha: Česká televize.

Česká televize. (2001). *Ročenka České televize 2000*. Praha: Česká televize.

Česká televize. (2003). *Ročenka České televize 2001; odpovědná redaktorka Jitka Saturková*. Praha: Česká televize.

Česká televize. (2003). *Ročenka České televize 2002; odpovědná redaktorka Jitka Saturková*. Praha: Česká televize.

- Česká televize. (2004). *Ročenka České televize 2003; odpovědná redaktorka Jitka Saturková*. Praha: Česká televize.
- Česká televize. (2012). *Výroční zpráva o činnosti České televize v roce 2011*. Praha: Česká televize [online]. Přístup dne 4.5.2014 z <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/publikace/rocenky/>
- Česká televize. (2013). *Výroční zpráva o činnosti České televize v roce 2012*. Praha: Česká televize [online]. Přístup dne 4.5.2014 z <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/publikace/rocenky/>
- Česká televize. (2014). *Výroční zpráva o činnosti České televize v roce 2013*. Česká televize [online]. Přístup dne 4.5.2014 z <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/publikace/rocenky/>
- Hvížďala, K. (2003) *Moc a nemoc médií: rozhovory, eseje a články 2000-2003*. Praha: Dokořán.
- Jiráček, J., Köpplová, B. (2009). *Masová média*. Praha: Portál.
- Koliha, P. (2003). *Příslib do budoucna*. In: Česká televize. *Ročenka České televize 2001*. (pp. 42-44). Praha: Česká televize.
- Končelík, J., Večeřa, P., & Orság. (2010). *Dějiny českých médií 20. století: rozhlas, televize, mediální právo*. Praha: Portál.
- Köpplová, B. et al. (2003). *Dějiny českých médií v datech*. Praha: Karolinum.
- Kovaříková, D. (2003). *Role televizního vysílání veřejné služby v současném evropském kontextu*. In: *Média a realita 2002. Sborník prací Katedry mediálních studií a žurnalistiky FSS MU Brno*. (pp. 214-236). Brno: Masarykova Univerzita.
- Mcquail, D. (2009). *Úvod do teorie masové komunikace*. (Vyd. 4.) Praha: Portál.
- Nevoralová, M. (2012). *Analýza dokumentů jako nástroj evaluace*. Klinika adiktologie [online]. Přístup dne 9.7.2014 z <http://www.adiktologie.cz/cz/articles/detail/593/3884/Analyza-dokumentu-jako-evaluacni-nastroj>. červenec 2014
- Pittermann, J., Saturková, J., Šnábl, V. (Ed.). (2002). *(Prvních) 10 let České televize*. Praha: Česká televize.
- Pittermann, J. (1996). *Program jako služba divákům*. In: Česká televize. *Ročenka České televize 1995*. (pp. 100-101). Praha: Česká televize.

Reifová, I. et al. (2004). *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál.

Šmíd, M. (2002). *Desetiletí České televize*. In: Pttermann, J., Saturková, J., Šnábl, V. (Ed.). *(Prvních) 10 let České televize*. (pp. 9-14). Praha: Česká televize.

Šmíd, M. (2000). *Média, internet, TV Nova a já*. Praha: ISV.

Štoll, M. (2011). *1.5.1953 - zahájení televizního vysílání: zrození televizního národa*. Praha: Havran.

Trampota, T., & Vojtěchovská, M. (2010). *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál.

Ústřední výbor KSČ (1960). *Usnesení a dokumenty ÚV KSČ od XI. sjezdu do celostátní konference 1960*. (Vyd. 1., Redaktor Eva Šmídová). Praha: Státní nakladatelství politické literatury.

Veřejná služba ve veřejnoprávních médiích. (2003). Sborník textů ze semináře: Český Krumlov, 8. a 9. listopadu 2002. Praha: Česká média a Votobia.

Zákony:

Zákon č. 18/1964 Sb., o Československé televizi

Zákon č. 132/2010 Sb., o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání

Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání

Zákon č. 348/2005 Sb., o rozhlasových a televizních poplatcích

Zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi

Internetové stránky:

<http://www.ato.cz/>

<http://www.bbc.co.uk/aboutthebbc/insidethebbc/>

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/a-z/>

<http://www.ceskatelevize.cz/tv-program/>

<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/>

<http://www.mkcr.cz/cz/media-a-audiovize/rozhlasove-a-televizni-vysilani/>

http://www.psp.cz/eknih/1960ns/tisky/t0158_00.htm

<http://tv.seznam.cz/>

<http://tvprogram.idnes.cz/>

Videa:

- Bouček, L. (Writer) & Čech, M. (Director). (2013). *Máme rádi Česko 8* [Television competition series episode] in: *Máme rádi Česko*. [online]. Přístup dne 19.7.2014 z <http://play.iprima.cz/mame-radi-cesko/mame-radi-cesko-8>. Praha. Czechia: TV Prima.
- Buštová, M., Gardner, J., Gotthard, P. (Writers) & Arichtev, B., Steiger-Antošová, J. (Directors). (2014). *Bratrská láska* [Television series episode] in: *První republika*. [online]. Přístup dne 20.7.2014 z <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10532695142-prvni-republika/213512120230016-bratrskaa-laska/>. Praha. Czechia: Česká televize.
- Česká televize. (2014). *Studio Kamarád 4. 5. 2014* [Television series episode] in: *Studio Kamarád*. [online]. Přístup dne 8. 7. 2014 z <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10315095089-studio-kamarad/214543110050018/video/>. Praha. Czechia: Česká televize.
- Česká televize. (2014). *Události 9. 7. 2014* [Television news episode] in: *Události*. [online]. Přístup dne 23. 7. 2014 z <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1097181328-udalosti/214411000100709>. Praha. Czechia: Česká televize.
- Česká televize. (2014). *Události 1. 7. 2014* [Television news episode] in: *Události*. [online]. Přístup dne 5. 7. 2014 z <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1097181328-udalosti/214411000100701>. Praha. Czechia: Česká televize.
- Česká televize (2014). *Vertikal 30. 4. 2014* [Television series episode] in: *Vertikal*. [online]. Přístup dne 6.7.2014 z <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10293515886-vertikal/214471292010001/video/>. Praha. Czechia: Česká televize.
- Kopecký, Č. (Producer) & Špaček, R. (Director). (2013). *Pod dlažbou je pláž* [online]. Přístup dne 8. 5. 2014 z <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10558218896-pod-dlazbou-je-plaz>. Praha. Czechia: Česká televize.
- Piussi, Z. (Director). (2014). *Cizinec v Bohemii* [Television series episode] in: *Průvan*. [online]. Přístup dne 15.7.2014 z <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10624368437-pruvan/214562254300004/video/>. Praha. Czechia: Česká televize.
- Suchařípová, B. (Writer) & Petrenko, R. (Director). (2014). *4. soutěžní večer* [Television competition series episode] in: *Nejchytřejší Čech*. [online]. Přístup dne 15.7.2014 z <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10654598060-nejchytrejsi-cek/213522161800004-4-soutezni-vecer/video/>. Praha. Czechia: Česká televize.

Szantó, L. (Writer) & Reinisch, J. (Director). (2014). *A usmívej se u toho* [Television series episode] in: *Pot, slzy a naděje*. [online]. Přístup dne 7.7.2014 z <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10519016855-pot-slzy-a-nadeje/213522160150003-a-usmivej-se-u-toho/>. Praha. Czechia: Česká televize.

TV Nova (2014). *Televizní noviny 9. 7. 2014* [Television news episode] in: *Televizní noviny*. Přístup dne 23. 7. 2014 z <http://tn.nova.cz/clanek/televizni-noviny/sledujte-zive-televizni-noviny-19.html>. Praha. Czechia: TV Nova.

TV Nova (2014). *Televizní noviny 1. 7. 2014* [Television news episode] in: *Televizní noviny*. Přístup dne 5. 7. 2014 z <http://tn.nova.cz/tv-archiv> Praha. Czechia: TV Nova.

Učňová, M. (Writer) & Karas, V. (Director). (2014). *Pro dobrou náladu* [Television series episode] in: *Kouzelné bylinky*. [online]. Přístup dne 24. 7. 2014 z <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10744345634-kouzelne-bylinky/214562220450008-pro-dobrou-naladu/video/>. Praha. Czechia: Česká televize.

Seznam grafů a tabulek

Grafy:

Graf č. 1 - Vývoj celodenní sledovanosti v letech 1997 – 2012

Graf č. 2 - Vývoj sledovanosti v hlavním vysílacím čase 1997 – 2012

Graf č. 3 - Počet pořadů podle kategorií v týdnu 28. 4. – 4. 5. 2014

Graf č. 4 - Poměr pořadů za průměrný všední den z období 28. 4. - 2. 5. 2014 - ČT1

Graf č. 5 - Poměr pořadů za průměrný všední den z období 28. 4. - 2. 5. 2014 - Nova

Graf č. 6 - Poměr pořadů za průměrný všední den z období 28. 4. - 2. 5. 2014 - Prima

Tabulky a obrázky:

Obrázek č. 1 – Organizační struktura České televize

Tabulka č. 1 – Vývoj celodenní sledovanosti v letech 1997 – 2012

Tabulka č. 2 – Vývoj sledovanosti v hlavním vysílacím čase 1997 – 2012

Tabulka č. 3 – Sledovanost stanic České televize v březnu 2014

Tabulka č. 4 - Počet pořadů podle kategorií v týdnu 28. 4. – 4. 5. 2014

Tabulka č. 5 – Pořady v programu ČT1, Nova a Prima v prime-time

Tabulka č. 6 – Kategorie a podkategorie pořadů a kritéria jejich veřejnoprávnosti

Tabulka č. 7 – Headliny zpravodajských relací Událostí a Televizních novin z 1. 7. 2014 a 9. 7. 2014

Tabulka č. 8 – Pořadí zpráv relací Událostí a Televizních novin z 1. 7. 2014 a 9. 7. 2014